

PRAŽSKÁ EVVOLUCE

magazín o ekovýchově v Praze
3 / 2017

Marek Zděradička:
Budoucností pražské
dopravy jsou tramvaje
a vlaky

7/

Ekologická
výchova v Praze

ÚVODNÍK

Toto je zcela upřímná zpověď šéfredaktora Pražské EVVolute. A je zcela dopravní. Vypíšu se zcela z toho, čím vším jsem po Praze jel.

Jel jsem v dětském kočárku. Pamatuju si to jen velmi matně, protože jsem byl děčko.

Jel jsem s dětským kočárkem, to je vzpomínka naprosto současná, protože občas musím někam přepravit svá děčka.

Jel jsem v kočáru taženým koňmi, což si pamatuju naprosto zřetelně, protože to bylo trochu mastný. Jel jsem na koni a jel jsem na labuti (oboje na Matějské, taky to bylo dokonce mastný).

Jel jsem v Praze po Vltavě na šlapadle, na káno, pramicí i parníkem.

Prahou jsem i plaval, bazénem, což bych jako dopravu nepočítal, ale taky Vltavou z břehu na břeh, což doprava je. Navlhla mi tenkrát peněženka i s tramvajenkou, protože to byla

taková ta knížečka se čtvrtletním kupónem. Ale pokrok jde kupředu a dnes můžete s Lítačkou plavat Vltavou sem a tam a případná revize jízdenek pak neřekne ani popel.

A Prahou jsem šel i běžel. Prahou jsem lyžoval na běžkách i na sjezdovkách (na Petříně, než to návštěvní řád a nedostatek sněhu zakázal). Prahou jsem bruslil.

Jel jsem Prahou na sáňkách a na bobech. Jel jsem Prahou na kole i na koloběžce.

Prahou jsem jel tramvají, autobusem, metrem, vlakem, taxíkem, sanitkou, autem vlastním i autem půjčeným.

Jel jsem lanovkou nahoru i dolů. Letěl jsem nad Prahou letadlem.

A vším, čím jsem po Praze jel, jel jsem rád.

Vítejte u zářijové Pražské EVVolute, která se bude hodně řídit tématem dopravy.

Martin Mach Ondřej

Pražská EVVolute

3 / 2017

Pro hlavní město Prahu 8. 9. 2017 vydal BEZK, z. s. Obsahové zaměření časopisu je připravováno ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO. portalzp.praha.eu/evvo

BEZK

Letohradská 17

170 00 Praha 7

233 381 546

www.bezk.cz

redakce@prazskaevvolute.cz

www.prazskaevvolute.cz

Vydání připravil: Martin Mach Ondřej
Grafický návrh a sazba: Matouš Mihaliček
Korektura: Tereza Münz

Foto na titulní straně:

[Yannick Lorient](#) / [Flickr](#). Licence: CC BY 2.0.

OBSAH

4/

Martin Mach Ondřej
Praha podle Jana Gehla

6/

Martin Mach Ondřej
Řadte dřív!

7/

Rozhovor
Marek Zděradíčka: Budoucností pražské
dopravy jsou tamvaje a vlaky

10/

Radomír Dohnal
Srážka se zvířetem

14/

Jan Moravec
Pražský Semmering očima
přírodovědce

18/

Michal Kulík
Jak nejlépe na studánku?

20/

Aleš Rudl
I v Praze jsou ovocné dřeviny a sady

22/

Aplikace BioLog pro živočichy a rostliny

23/

Zdeňka Černá a Michaela Slussareff
Digitální technologie a jejich vliv na vývoj
našich dětí

26/

Chcete ve škole probrat téma dopravy?

27/

Co se děje v...

39/

Kalendář akcí

42/

Krajská konference EVVO 2017 – Envi-
ronmentální vzdělávání, výchova a osvěta
ve veřejném sektoru a podnikatelské sféře

43/

Konference Role univerzit pro rozvoj
environmentální výchovy a vzdělávání pro
udržitelný rozvoj

44/

Sdílením vpřed
Evropský týden mobility

46/

Vybrané pražské projekty a aktivity v oblasti
EVVO

Martin Mach Ondřej

Praha podle Jana Gehla

Vizualizace možné proměny náměstí
I. P. Pavlova. Zdroj: IPR Praha

Přístup urbanisty Jana Gehla k městu je možné shrnout do jednoduchého konstatování. Město má být pro lidi.

Na veřejné přednášce, která se konala loni v říjnu, Jan Gehl potvrdil, že je skvělý a zábavný řečník. Hlavní sdělení jeho přednášky je vlastně jednoduché a prosté. Opusťme myšlení modernistů, přestaňme plánovat auta pro větší štěstí aut a mysleme na to, aby se ve městě dobře žilo lidem.

Jako příklad modernistického omylu uvádí město Brasília, které je poskládané tak, že při pohledu z letadla lahodí lidskému oku. Vše je krásně uspořádané, jednotlivé objekty v harmonii. „Z pohledu lidí je to ale naprd,“ říká Gehl. Modernismus podle něho nenechává ve veřejném prostoru místo pro normální život.

Pozoruhodné je, že sám Gehl se coby architekt v duchu modernismu vyučil, jeho respektovaný vedoucí se řídil heslem, že dům musí hlavně krásně vypadat z dálnice. Takto ustrojen se Gehl sám vrhl do praxe. „A pak jsem se oženil s psycholožkou,“ popisuje laconicky zásadní bod obratu svého profesního života.

Jedním ze současných problémů je podle něho to, že města nemotivují lidi k přirozenému pohybu, k chůzi a jízdě na kole. Přitom sezení je podle Gehla velká potíže naší doby. Prostě stále sedíme. „Nejlevnější státní zdravotní program je nechat lidi se přirozeně hýbat,“ myslí si Jan Gehl.

„Město, kde se dobře žije, poznáte podle toho, že na ulici je hodně dětí, že se dospělí

Urbanista Jan Gehl je také zábavný řečník.
Foto: gene driskell / Flickr. Licence: CC BY SA 2.0

o ně nebojí,“ říká Jan Gehl. A vypráví o svých vnučkách, které v sedmi letech samy chodí do školy několik bloků, protože doprava je klidná a ony cestu zvládnou bez problémů.

Oblíbený recept Jana Gehla je ten kodaňský. Jeden z postupů, jak Kodaň vrátit lidem, byl, že se pomalu a postupně ubírala parkovací místa. „Pokud každý rok zmizí 2 % parkovacích míst a nikomu to neřeknete, pak si toho nikdo nevšimne,“ říká s úsměvem Jan Gehl.

Kodaň je dnes oproti šedesátým letům minulého století mnohem příjemnějším místem k životu. Je to místo, které víc láká turisty. „Akorát se tam špatně dostanete autem,“ říká Jan Gehl. Podle něho platí, že když uděláte veřejný prostor zajímavý a hezký, když ho zbavíte aut, pak jej lidé znovu zaplní.

Praha pro lidi

Jan Gehl se svým týmem pomáhá i Praze s humanizací magistrály. Architekti z Kodaně se zabývali tříkilometrovým úsekem Severojižní magistrály mezi Hlávkovým a Nuselským mostem. Dopravní tepna zde protíná hustě obydlené čtvrti centra města a míjí mnoho významných institucí: Národní muzeum, Státní operu či Muzeum hlavního města Prahy.

„Magistrála by se měla stát živým městským bulvárem s širokými chodníky, aktivním parterem a stromořadím. Víme, že k tomu povede ještě dlouhá cesta, ale díky Janu Gehlovi víme, od čeho začít a jak postupně budovat konsenzus o budoucí podobě magistrály,“ říká náměstkyně primátorky pro územní rozvoj Petra Kolínská.

„V tuto chvíli se řidiči nemusí bát žádných radikálních změn, které by snížily propustnost magistrály,“ říká ředitel IPR Praha Ondřej Boháč. „Změny máme rozfázované od okamžitých úprav po změny v řádu desítek let. Teď zkusíme rozběhnout drobná opatření, jako nové přechody nebo navigační systém, a uvidíme, jak se osvědčí.“

Magistrála zůstane i nadále významným dopravním tahem, město ale může lépe pracovat s jejími dopady na okolní ulice, parky a náměstí. Ty je možné upravit a zpříjemnit,

Nuselský most. Tady si děti nehrají. Foto: [Tom Mrazek / Flickr](#), Licence: CC BY 2.0

aby se jim lidé nevyhýbali. Dále je též nutné zlepšit prostupnost napříč přes magistrálu. Ačkoli se tudy pohybují každý den desítky tisíc lidí, k dispozici mají jen minimum přechodů a velmi zanedbané podchody.

Spolupráci s kanceláří Gehl Architects schválili pražští radní na jednání v říjnu 2016, kdy Jan Gehl osobně prezentoval principy budoucího projektu. „Naše práce se soustředí na lidský rozměr, zaměřujeme se na to, jak je zastavěné prostředí spojeno s každodenním životem lidí,“ říká o své práci Gehl. Dánský

urbanista se svým konceptem „města pro lidi“ výrazně změnil způsob, jak se o městech přemýšlí. Gehlových služeb využívá Londýn, Vídeň, Kodaň, Oslo, Moskva, New York, San Francisco nebo třeba Sydney. A Praha.

Autor je šéfredaktor Pražské EVVolute.

Martin Mach Ondřej

Řadte dřív!

„Řadíte pozdě,“ říká mi kouč hospodárné jízdy Vlastimil Vinter. „A sledujte palubní počítač, poradí vám, kdy už máte dát vyšší stupeň,“ radí Vinter. Skutečně, už mi tam nějakou dobu bliká čtyřka. Přeřadím a palubní počítač hned hlásí snížení aktuální spotřeby paliva. Pozoruhodné. Intuitivně bych tam tu trojku ještě chvíli měl.

Vlastimil Vinter je z klatovské autoškoly a prošel speciálním tréninkem pro instruktory autoškol v otázkách ekonomické a bezpečné jízdy. „Sundejte nohu z plynu, tamhle to už stojí,“ říká mi Vlastimil Vinter a ukazuje na auta štosující se na červené před námi. Já bych sice ještě chvíli jel pod plynem a pak to „zahamptl“, ale vyhovím.

Volnou jízdou doplachtíme ke stojícím autům, která se pomalu začínají rozjíždět. Mě stačí jen podřadit a plynule jedu dál.

„Nebrzděte tolik a využijte víc brzdnou sílu motoru,“ radí mi při jízdě z kopce. „Sledujte provoz před vámi. Snažte se, abyste jel co nejlépe plynule, žádné zbytečné zrychlování a brzdění. A zařadte si tam už trojku.“

Tipy hospodárné jízdy

- » Sledujte dění na silnici co nejdále dopředu a předvídejte vývoj dopravní situace.
- » Využívejte setrvačnost svého vozidla.
- » Udržujte konstantní rychlost při nízkých otáčkách motoru.
- » Pamatujte si, že jízda vysokou rychlostí nebo s vysokými otáčkami motoru významně zvyšuje spotřebu paliva.
- » Přeřazujte na vyšší rychlostní stupeň při otáčkách přibližně 2 000 ot./min.

Po celé hodině jízdy s instruktorem jsem musel některé své řidičské návyky trochu přehodnotit. Při rozlučkovém shrnutí mi pan Vinter vypočítal, co dělám špatně. Řadím pozdě a jezdím brzda/plyn. Jako většina řidičů.

- » Často, minimálně jednou za měsíc a před jízdou vysokou rychlostí, kontrolujte tlak v pneumatikách.
- » Klimatizaci a elektrická zařízení používejte pouze tehdy, když je opravdu potřebujete. Když je nepoužíváte, vypněte je.
- » Nepřevážejte zbytečnou zátěž a snažte se snižovat aerodynamický odpor. Nevozte zbytečně střešní nosiče.

Zdroj: Úsporná jízda

Marek Zděradička: Budoucností pražské dopravy jsou tramvaje a vlaky

Je nějaká vize, jak by měla v budoucnu vypadat doprava v Praze?

Je. V listopadu 2016 zastupitelstvo schválilo aktualizaci Strategického plánu a současně běží zpracování Plánu udržitelné mobility, který tu strategii rozvíjí. Plán udržitelné mobility bude stěžejní dokument, který vcelku podrobně řekne, kam by měla doprava v Praze směřovat.

Do tvorby Plánu udržitelné mobility se může zapojit v podstatě každý, na webu Polad Praha (www.poladprahu.cz/).

Dobře, a jaká by tedy měla být pražská doprava?

Praha by měla využít svou silnou stránku a ještě víc ji podpořit. Tou silnou stránkou je

hromadná doprava, která má na celkovém objemu dopravy podíl 43 %. Doplnuje to pěší doprava 23 %. Cyklodoprava má 1 %. Dohromady jde o 67 %. Automobilová doprava má 33 %.

A vize do budoucna je, aby se neautomobilová doprava, tedy veřejná doprava, pěší a cyklodoprava dohromady přehoupla přes 70 %. A naopak, aby podíl automobilové dopravy klesl pod 30 %.

Jak chcete Pražany přesvědčit, aby vystoupili z pohodlí svých klimatizovaných vozů a přesedli do „socky“?

Ideální by bylo, aby pohodlně přesedli z pohodlí svých klimatizovaných vozů do pohodlí klimatizovaných vozů veřejné dopravy.

Pozor, nejde jen o Pražany. Ve velké míře jde i o obyvatele Středočeského kraje. Pro ně potřebujeme záchytná parkoviště na okraji města s dobrou návazností veřejné dopravy. V tom má Praha obrovský deficit. Od roku 1999, kdy byl schválený poslední územní plán, se vybudovalo jen pár záchytných parkovišť. Jejich celková kapacita je kolem tří tisíc parkovacích míst, což vůbec nestačí. Cílová hodnota by měla být kolem 14–20 tisíc. To je velký dluh.

Dá se to nějak řešit?

Dá, ale obtížně, protože Praha nemá vhodné pozemky u klíčových stanic metra, na kterých by mohla parkoviště stavět.

Ale zpátky k těm Středočechům v autech. Co má město poměrně dobře v ruce, je

Foto: [Tore Bustad](#) / Flickr. Licence: BY-NC-ND 2.0

Foto: [Honza Libal](#) / Flickr. Licence: CC BY ND 2.0

parkování. Zóny placeného stání. Loni se rozšiřovaly a lidé dojíždějící ze Středních Čech najednou neměli kde uvnitř města zaparkovat. A vyvolalo to tlak i na Středočeský kraj, aby se také zapojil do řešení záchytných parkovišť, což bylo pozitivní.

A dnes musím kraj hodně pochválit, protože to opravdu řeší. A podařilo se zapojit i Správu železniční dopravní cesty, která má u svých vlakových zastávek řadu pozemků, které by šly pro záchytná parkoviště použít.

Pro Prahu obecně platí, že dobré je takové auto, které do ní vůbec nedojede. Ne kvůli svému technickému stavu, ale že ho majitel nechá doma nebo na hranici města, popřípadě u železniční zastávky a zbytek dojde veřejnou dopravou.

Zmínil jste, že je v plánu posílit význam veřejné dopravy. Jak?

Jednak výstavbou nových tratí, jednak organizačními změnami, například tím, že bude mít veřejná doprava větší prioritu při průjezdu křižovatkami...

A pak formou služeb. Jde o to, aby veřejná doprava ztratila to hanlivé označení „sotka“. Aby v dopravních prostředcích bylo čisto. Aby se cestující snadno dozvěděl, kdy mu to pojede. Anebo proč to nejede a co má dělat, aby se dostal tam, kam potřebuje.

A jednoduše zlepšit komfort cestování veřejnou dopravou. Aby byla samozřejmostí Wi-Fi a klimatizace. Zavést do veřejné dopravy služby třetího tisíciletí.

A už se to myslím pomalu zlepšuje. V některých tramvajích můžete jízdné zaplatit kartou. Na některých zastávkách už jsou obrazovky s informacemi, kdy co kam pojede. A samozřejmě bude potřeba rozvíjet i samotný provoz veřejné dopravy.

Je něco, co má ve vizi přednost?

Kolejová doprava. Vlak a hlavně tramvaje. Železnice je pro zvládnání fenoménu suburbanizace jednoznačně důležitá.

A tramvaj proto, že je to dobrý, efektivní nástroj, který má dobrý poměr cena výkon. Metro je jistě výkonnější, ale je také řádově dražší. Metro se vyplatí jen tam, kde jsou silné proudy cestujících. Tramvaj má tu výhodu, že může relativně rychle nabídnout nové propojení dvou míst. Dlouhodobě jsou velmi

přetíženy přestupní uzly metra. Proto vznikla myšlenka tramvajových tangent, které by mohly tyto centrální přestupy odlehčit.

Abych uvedl příklad, když pojedete z Pankráce na Smíchov, tak byste mohl jet expresní tramvaj přímo a nemusel přestupovat na Florenci.

To by mohlo řešit i okružní metro, ne?

O tom se hodně mluví, ale ony ty okružní vztahy nejsou zas tak velké, aby to ospravedlnilo metro. Tramvaj je ideální řešení. Proto už se připravuje dvorecké přemostění, které propojí modřanskou a barrandovskou trasu tramvaje. Dále se intenzivně připravuje tramvaj na Dědinu nebo do Libuše.

Ale ne vždycky se záměr vybudovat tramvajovou trať setká s pochopením místních lidí.

To je třeba příklad Dědiny, kde to část místních lidí odmítá, přestože by jim tramvaj přinesla mnohem lepší dopravní servis.

Mluvil jste o důležitosti železnice pro pražskou dopravu...

Dobré pro pražskou dopravu je, že lidé pro dojíždění do Prahy čím dál více používají vlak. Železnice se ale stala obětí svého vlastního úspěchu. Mnohde už naráží na kapacity tratí. Někde se to dá zlepšit pomocí technologií, lepších zabezpečovacích zařízení, ale na některých tratích jsme se už dostali na hranici toho, co je možné po nich fyzicky odvoztit.

Například na kolínské trati roste počet příměstských vlaků, tak i vlaků dálkové dopravy. A ve špičkách je problém na trať vlaky poskládat.

Takže Praha dospěla k závěru, že potřebuje nové tratě. A to vysokorychlostní. Jednak aby Praha nebyla periferií uvnitř Evropy a expresní železniční doprava ji neobjížděla, ale také pro odlehčení stávajících koridorů od dálkové dopravy ve prospěch příměstské dopravy. To je ale běh na dlouhou trať.

Proč se místo tramvají nemyslí na elektrobusy? Jsou tiché, neznečišťují ovzduší a na rozdíl od tramvají nepotřebují koleje?

Elektrobusy řeší primárně problém emisí. Ale i elektrobus může uvíznout v koloně. Samozřejmě Praha elektrobusy v provozu testuje, nově Dopravní podnik bude testovat dynamicky dobíjený elektrobus, něco mezi elektrobusem a trolejbusem. V Praze jsou lokality, kde není možné kvůli neprůchodnosti územím stavět tramvajovou trať nebo to není efektivní. Tam by se pak daly nasazovat elektrobusy. Výhoda tramvaje je, že má svou trať většinou vyhrazenou jen pro sebe a jen tak v zácpě neuvízne.

Ing. Marek Zděradíčka, vystudoval Dopravní fakultu ČVUT, obor dopravní infrastruktura v území. Řídí Sekci infrastruktury a krajiny na Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Do jeho působnosti spadá i doprava.

Radomír Dohnal

Srážka se zvířetem

Každého řidiče dříve nebo později čeká na silnici setkání, o které nestojí. Silnice a dálnice totiž nevyužívají jen lidé a jejich vozy, ale také zvířata. Je dobré být na takové setkání připravený alespoň teoreticky.

Foto: waen / Flickr. Licence: CC BY NC ND 2.0

Kdy je riziko střetu největší? Krátká odpověď vás nepotěší: tehdy, když se nedostatečně soustředíte na jízdu! Ke srážce totiž může dojít jen tehdy, když jí nejste schopni zabránit a vaše rychlost nebo styl jízdy neodpovídá místní situaci. Obecně sice můžeme hovořit o tom, že větší pravděpodobnost nepříjemného setkání se zvířetem je za podvečerního šera a v časných ranních hodinách, ale nevyberete si. Divoká zvířata, zejména dravce, láká asfalt v průběhu celého dne. Již přejetá těla zvířat jsou pro ně totiž prostřeným stolem.

A v noci? Živočiškové se tu hned cítí bezpečněji, a proto si často přechod jinak frekventované cesty ponechávají až k večerním hodinám. Domácí kočka nebo zaběhlý poplašený pes se ale může navzdory této statistice vydat přes rušnou silnici i v pravé poledne.

Zvířata, ať ta domácí, hospodářská nebo divoká, nechtou dopravní předpisy. Připraveni musíte být vy. Z hlediska distribuce dopravních nehod způsobených zvířaty jich nejvíce

připadá na podzimní a zimní měsíce. Jaro je až překvapivě klidné, ale spoléhat se na to nedá.

Kde je riziko střetu vyšší? Tady už je statistika vůči tazatelům smířlivější. Pravděpodobnost střetu skokově narůstá na místech, kde není doprava příliš frekventovaná. Z principu se tak jedná o všechny silnice druhé a první třídy, které nejsou vybaveny ochrannými stěnami. Vede cesta alej nebo jí lemují pole a vesnice na předměstí? Šance tím narůstají.

A čím méně je cesta přehledná, pro řidiče i zvíře za zatáčkou, tím je pravděpodobnost nechtěného střetu vyšší.

Úseky vedlejších silnic, které s oblibou zvířata překonávají, jsou označeny výstražnými cedulemi. Není od věci si jich všimnout, život tím můžete zachránit nejen sobě.

Zvýšenou opatrnost, vyplývající z nepředvídatelného chování zvířat, věnujte řízení

Srážka s malými zvířaty bývá tragická jen pro ně.

Foto: Martin Mach Ondřej

v okolí „psích“ parků a příměstských zahrad. Ne vždy se dá míra rizika předvídat. Pokud ale projíždíte podél koseného nebo sečeného pole nebo ze sousedství zaznívají výstřely mysliveckého honu, hodí se být připraven. Vyplašená a zmatená zvířata se mohou bez rozmyslu snadno stát vaší obětí.

Trocha matematiky neškodí

Věděli jste, že v průběhu jednoho kilometru své jízdy musí průměrný řidič neméně průměrného vozu učinit na dvě stovky podvědomých rozhodnutí? A to ani nemusí předjíždět. Pokud na cestě před sebou spatří zvíře, neměl by tedy ztrácet čas dalším přemýšlením a musí jednat. Proč? Brzdná dráha osobního auta, jedoucího šedesátikilometrovou rychlostí, činí za běžných podmínek kolem 35 metrů. Pokud už jedete osmdesátkou, od sešlápnutí pedálu protnete cíl za 55 metrů. Je-li ve hře námraza, vlhká vozovka po dešti nebo sních? Pak se už takovými čísly trápit nemusíte, budou velmi individuální.

A teď pár jiných čísel: káně váží kolem 800 gramů, zajíc zhruba pět kilogramů, srnec kolem třiceti a divočák hodně přes metrů. Proč je to důležité? S rychlostí se totiž jejich váha při nárazu násobí. V padesáti kilometrech za hodinu ji musíte vynásobit pětadvaceti. Čelní střet s jelenem je ekvivalentní plnému nárazu do naloženého kamionu. I když na majestátního dvanáctáka v lesích města Prahy často nenarazíte, tohohle byste si pamatovali do konce života. Celé dvě vteřiny.

První reakce je nejdůležitější

Zvíře na obzoru? Zpomalte. Ale s ohledem na ostatní řidiče za vámi, kteří si překážky na

cestě nevšimli. Snaha vyhnout se střetu se zvířetem jen proto, abyste to koupili zezadu, se nevyplácí. Neměňte jízdní dráhu, jedte dál rovně. Nahodilé kličkování, ve kterém vám navíc bude zmatené zvíře zdařile sekundovat, je v lepším případě cestou do pojišťovny. Z dalších možností se nabízí (v závislosti na situaci) zatroubit, zablikat světlý a modlit se. Ideální není ani jedna z variant, ale klidně vyzkoušejte všechny tři. Dohromady většinou fungují.

Jedna každá má ale své mouchy. Dálková světla vám sice pomohou podle odlesku běma odhalit přítomnost zvířete za šera či tmy, ale současně jej tím oslníte. Neví, kudy dál. Hluk klaksonu může strnulé zvíře rozhýbat, ale také může ztuhnout.

A když není vyhnoutí? Postavte se střetu raději čelem. Deformační plocha bude největší a ochráníte tak alespoň posádku vozu. Každé zpomalení vozu snižuje škodu.

A ještě maličkost: pokud zvíře přesahuje svou výškou čelní masku vozu, připravte se na kolotoč. Může být totiž odhozeno dopředu i do strany, ale také přeletět váš vůz. Nebo se posadit vedle vás.

Co dál? Dávejte pozor, když u krajnice zahlédnete mizet srnku. Dost možná tu budou další. Srnky, stejně jako divočáci, se totiž drží pohromadě. Vyplatí se výrazně snížit

Foto: J. Mark Dodds / Flickr. Licence: BY NC ND 2.0

rychlost a otočit kormidlo ke krajnici. Dalším zvířatům tak dáváte jasně na výběr: pokud se nachází uprostřed vozovky, mohou utéci. A když ještě neběhla na silnici, teď už se jim nebudou chtít. Pokud jedete jako král po děličce čáře, může zvíře zvažovat různé varianty. Výsledkem může být srážka s nepříjemnými důsledky.

A když se to nepovede? Průměrná škoda na vozidle, způsobená střetem se zvířetem, činí 45 000 Kč. Je to opravdu orientační průměr: v případě střetu s malým pěvcem vám hrozí nanejvýš prasklina v čelním skle. Liška nebo zajíc vám může pocuchat světla, a pokud srazíte bachyni a ve zdraví přežijete, budete potřebovat nové auto.

Co dělat, když došlo ke střetu? Zastavit byste měli teprve tehdy, až si budete jisti, že neohrožíte žádného dalšího řidiče a samozřejmě ani sebe. Místo nehody (pokud tedy nejde o srážku s vrbcem) byste měli „zabezpečit stejně jako místo srážky“, tedy zřetelně označit výstražným trojúhelníkem. A nezapomeňte si vzít na sebe oranžovou vestu. Pak je na místě zavolat Policii ČR. Tu byste ostatně

Srážka s jelenem je nebezpečná pro všechny zúčastněné.

Foto: Dave Rooney / Flickr. Licence: CC BY NC 2.0

měli přivolat ke každé podobné nehodě, byť vám nevznikla přímá škoda. Muži a ženy zákona pak ve spolupráci se správnou komunikací a veterinářem či mysliveckým sdružením odstraní usmrčené zvíře z vozovky.

Je zvíře jen raněné/otřesené?

I tady platí, že mu nemáte pomáhat osobně a je lepší nechat tuto odbornou práci profesionálům. Praha a Praha-západ může volat na zvířecí záchranku. Pohotovostní linka má číslo 774 155 185. Poradí vám, jak se zachovat, a jsou schopni dorazit přímo za vámi. Druhou variantou je Záchránná stanice hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy, kterou provozují Lesy hl. m. Prahy. Telefon na ně je 773 772 771.

Čas do jejich příjezdu můžete trávit pořizováním snímků vozu a zvířete pro svou pojišťovnu. Zvířete se ale nedotýkejte, ani se k němu nepřibližujte. Pokud jeho život zhasíná, mohlo by vás ošklivě ranit. A řada zvířat, která končí pod koly automobilů, bývá nakažena vzteklinou anebo nepříjemnými parazity, kteří by rádi v poslední chvíli přeskočili na jiného hostitele. Na nápad hodit si kus zvěřiny do kufru a zmizet raději zapomeňte. Nejen z hygienického hlediska je to drahá legrace. Kromě toho byste se tak stali pytlákem.

Mgr. Radomír Dohnal vystudoval Biologii ochrany přírody na Biologické fakultě Jihočeské univerzity a věnuje se environmentální praxi.

Jan Moravec

Pražský Semmering očíma přírodovědce

Toto číslo Pražské EVVolute je věnováno dopravě. Držme se tedy tématu i v tradiční „vycházce“. Pojdme se projet jednou z pražských železnic a rozhlíejme se kolem očima přírodovědce.

Tu trať dnes v jízdních řádech najdeme pod číslem 122, případně pod označením S 65, v historických materiálech jako součást

Buštěhradské dráhy. Všeobecně známá je ale jako Pražský Semmering. Vybudována byla v letech 1870–1872 zejména pro přepravu dřeva a uhlí. Dva měsíce po uvedení do provozu však začala sloužit i osobní dopravě.

Na přelomu 70. a 80. let se uvažovalo o zrušení železniční trati přes Stromovku (po jejím tělese měla vést autostráda) a Pražský

Semmering by se tak stal hlavním spojením mezi Prahou a Kladnem; v té souvislosti zde byly koncem 80. let vybudovány dvě výhybny – Žvahov a Stodůlky. Ve 2. polovině 90. let se naopak mluvilo o zrušení této „nerentabilní“ železnice. Naštěstí k tomu nakonec nedošlo, a tak se můžeme po této krásné trati projet.

V současné době vlaky vyjíždějí z Hlavního nádraží, ale historicky je výchozí stanicí této trati Smíchov. Zde měla trať svoji vlastní nádražní budovu a dodnes vlaky nestaví na „normálním“ nádraží, ale v části označované jako Severní nástupiště.

Už tady se můžeme začít rozhlížet. Velká nádraží jsou doménou nepůvodní vegetace. I zde spatříme například ohromné žlutě kvetoucí zlatobýly kanadské či zmlazující papasany.

Jakmile se vlak hne z nádraží, objeví se kolem trati nefalšovaná ukázka tzv. nové divočiny – tedy divokého porostu, tvořeného krom výše uvedených druhů zejména akátem, křídlatkou, pelyňkem a popínavými „liánami“ loubincem pětistým (známým jako „psí víno“) a plaménkem plotním.

Na chvíli se otevře pěkný výhled vlevo, na monumentální Branickou skálu, která je jedním z nejvýchodnějších výběžků Českého krasu, a pak už se do vápenců začne zařezávat i vlastní trať.

Hluboký skalní zářez protíná hřbet, jež je jedním z klasických nalezišť prvohorních zkamenělin. Joachim Barrande zde sbíral korály, hlavonožce i vzácné zbytky ryb. Část vlevo od trati je dnes chráněna jako přírodní památka Pod Žvahovem, byť v geologické a pa-

Nejromantičtější úsek celé trati – „Semmering“ se blíží k tzv. Útesům pod Vysokou.

vpravo, uvidíme železniční zářez této trati, který je také vyhlášen přírodní památkou jako významná paleontologická (bylo odtud popsáno několik nových druhů zkamenělin) a stratigrafická (odkrývající rozhraní jednotlivých geologických vrstev) lokalita.

Větší z Hlubočepských viaduktů, zvaný Dolní – chráněná kulturní památka.

leontologické literatuře je lokalita nazývána Švagerka. Další významná geologická lokalita je skryta o kousek dál vpravo; v materiálech ochrany přírody ji najdete pod názvem Pod školou, historicky se však lom jmenuje V háji.

Vyjždíme na první z hlubočepských viaduktů – dlouhý 115 a vysoký 25 metrů. Pod námi prochází o rok mladší železniční trať z Prahy do Rudné. Budeme-li se pozorně dívat

Náš vlak udělá oblouk a blíží se k druhému hlubočepskému viaduktu. Zde se otvírají nádherné výhledy na vápencové útesy nad Hlubočepy.

Tato krajinářsky velmi působivá pasáž (asi nejhezčí z celé cesty) je součástí Přírodního parku Prokopské a Dalejské údolí. Však v dobách, kdy přírodní park používal svoje logo, byl na něm kromě trilobita právě tento viadukt.

Vlevo nad námi se nachází výšina Děvín, která je také jeho součástí. Pro případnou návštěvu zdejších skalních stepí je ideální zastávka Praha-Žvahov. V jejím okolí můžeme i přímo na železničním náspu najít zajímavá společenstva, v nichž se setkávají stepní

Biologicky nejhodnotnějším místem v blízkosti Pražského Semmeringu je návrší Děvín.

druhy s druhy nepůvodními – srpek a máčka spolu s kustovnicí, chrpy a šalvěje vedle pupalky... A na tom všem spousty druhů hmyzu.

Za stanicí Žvahov se otvírá kouzelný výhled na Prahu (v době vegetační sezóny však částečně omezen listím). Pro někoho může být překvapením, že vpravo, když před chvílí bylo „město“ vlevo. Ano, na Hlubočepských viaduktech se vlak otočil o 180°. A vystoupal

od Smíchovského nádraží o téměř 60 metrů. Právě tenhle úsek dal trati přízvisko, srovnávajíjí ji s proslaveným alpským Semmeringem (na zbývajícím úseku sice vystoupáme ještě dalších 100 metrů, ale už to nebude tak nápadné).

Běžným keřem podél železniční trati je kustovnice cizí, dříve pěstovaná jako okrasný keř.

Mezi zastávkami Praha-Cibulka a Praha-Stodůlky projíždíme lesem, částečně po vysokém náspu, a ani si pořádně neuvědomíme, v jak unikátní krajině se nacházíme. A tak poslechněte moji radu, vystupte z vlaku a vydejte se na tento úsek pěšky. Vlevo od trati

Velmi dekorativním, avšak taktéž nepůvodním druhem železničních násypů je štetička.

Zastávka Praha-Stodůlky je naprostým protikladem té jinonické. Zpusťlé cosi z konce 80. let. Dnes již nepoužívaná kolej bývalé výhybny však může sloužit jako hezká ukázka sukcese – z kolejí tu už rostou velmi pěkné javory, doušky, osiky (a také akáty).

Žanovec měchyřník, původem se Středomoří, se hojně vyskytuje nad Hlubočepy.

Stanice Praha-Jinonice si i přes těsnou blízkost překotné nové výstavby uchovává malebnost venkovského nádraží. Mnoho se za těch téměř 150 let nezměnila. I mezi kolejemi zde můžeme obdivovat spíše luční společenstva než klasický „nádražní ruderal“. Hadince, třezalky, jahodníky, řebříčky, zvonky, rožce, divizny, komonice, kakosty, jetely. Botanické průzkumy tu dokonce objevily dva druhy zapsané v červeném seznamu: tolici nejmenší a lomikámen trojprstý.

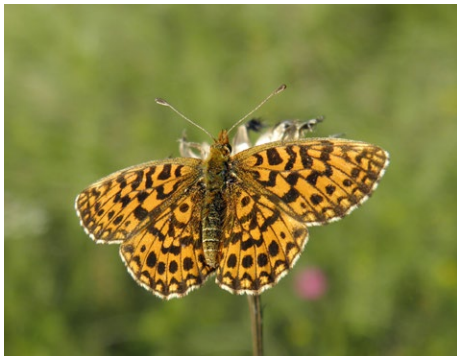
se totiž zdvívá stolová hora Vidoule s pískovcovými lomy a několika studánkami na úbočí, vpravo pak lesopark Cibulka.

Po dlouhém chátrání prokoukl v posledních letech lesopark Cibulka do krásy, byla opravena většina zachovaných romantických staveb (s výjimkou čínského pavilonu a areálu vlastního zámku), obnoveny některé průhledy, sad, drobné vodní plochy, je zde dobře udržovaná síť cest.

Poté, co trať překoná čtyřproudou silnici, vjíždí do dalšího geologicky pozoruhodného zářezu. Je chráněn jako přírodní památka Motolský ordovik. Trať zde protíná jednak pevné žlutohnědé křemence, jednak černé velmi drobivé břidlice (připomínající ohromné hromady jemného šterku). Pokud si tuto zajímavou lokalitu chcete prohlédnout i jinak než z okének vlaku, pak pohodlná pěšina vede po severní hraně zářezu. Vyhřáté skály (ale i šterk vlastního železničního tělesa) se

velmi líbí sarančím modrokřídlym, kterých zde lze pozorovat desítky kusů.

Posledním chráněným územím při této železniční trati je přírodní památka U Hájů, která se po chvíli objeví vlevo. Tvoří ji komplex

Na železničních náspech lze pozorovat řadu motýlů; zde perleťovec nejmenší.

vlhkých luk, doubrav a pískovcových skal. Z botanického pohledu jsou nejcennější louky s výskytem orchideje prstnatce májového či vzácné kapradiny hadilky obecné. Přírodní památka U Hájů je také významnou lokalitou obojživelníků. I tady lze najít několik pěkných studánek staršího i novějšího data.

Poslední zastávkou na území hlavního města je Praha-Zličín. Ta se sice nachází mezi sídlištěm a průmyslovými areály, ale i zde

najdeme něco ze zajímavé přírody. Hned za kolejemi se třeba ukrývá vodní plocha vzniklá zatopením jámy po těžbě šamotových hlín zvaná Hliník. Z ní se napájí revitalizovaný Řepský potok. V Hliníku byli v minulosti pozorováni chránění raci bahenní.

Máčka ladní s nájemníky – suchomilkami – v přírodní památce Pod Žvahovem.

Vlaky zde jezdí s hodinovým intervalem, takže není problém někde vystoupit, porozhlédnout se po okolí a pak jet dál. Jen si radši přibalte dobrou mapu, neb na turisty se zde příliš nemyslí; ani jedna ze zastávek není napojena na turistické značené trasy.

Jetel rolní neboli kočičí zdobí železniční trať na nádraží Praha-Jinonice.

Více informací:
botany.cz/cs/trat-praha-hostivice-rudna-u-prahy/

Ing. Jan Moravec pracuje pro Český svaz ochránců přírody.

Michal Kulík

Jak nejlépe na studánku?

Prameny a studánky provázejí lidstvo od úplného počátku jeho historie, kdy byly životně důležité. V posledních letech však velmi upadají, chátrají, mizí z lidského povědomí. Není divu. Lidé se o ně přestávají starat (a raději do přírody nosí kupované lahve s vodou).

Přitom prameny a studánky jsou důležitou složkou tuzemské přírody – tedy nejen možným zdrojem osvěžení pro lidi i zvířata, ale i významným indikátorem množství vody v přírodě, ovlivňují mikroklima v blízkém okolí, jsou počátkem všech vodních toků, mnohdy i pamětníky dávných tradic a starých příběhů.

Naštěstí jsou stále mezi námi lidé, kteří se o prameny a studánky starají. Nejen, že je vyhledávají a zanášejí do veřejného registru (to proto, aby nevymizely z obecného povědomí), někteří z nich se o ně navíc i starají

a pravidelně uklízejí jejich okolí či dělají drobnou údržbu stavby a uklízejí okolí.

A je i pár nadšenců, kteří zanikající studánky obnovují, tedy v holínkách a zabahnění důkladně čistí zdroj přírodní vody, budují stříšky, příchody, lavičky, informační tabule.

Jestli se k nim chcete přidat, tady je pár rad.

1. Důležité je odhadnutí vlastních sil. Pokud máte zájem jen o drobnou údržbu (sběr všeho lidského nepořádku okolo vodního zdroje, odstranění listů a napadaných větví ze studánky...), tak vzhůru do toho, nic vám nebrání. Snad jen vědomí, že drobní obyvatelé studánky a navazujícího odtoku vody ani rostliny v okolí nemají rádi příliš velké zásahy do svého přirozeného prostředí – pomáhejte tedy obezřetně.
2. Pokud máte v plánu obnovu či vybudování zastřešení, důkladnou rekonstrukci samotné studánky včetně jejího „hloubkového“ vyčištění... tak tam už je vhodné dodržet některé základní věci:
 - a. získat nejlépe písemný souhlas majitele pozemku (možno zjistit pomocí www.katastr2.cz);
 - b. pokud se jedná o vybudování nějaké stavbičky, tak co nejlépe nakreslit budoucí stavbu včetně rozměrů;
 - c. je vhodné zvolit materiál, který přirozeně splyne s okolím a současně nenaláká vandaly a nenechavce;
 - d. jde-li o důkladné vyčištění studánky od bahna „až na dno“, tak po vás úředníci možná budou vyžadovat přírodovědný průzkum. Zde by bylo vhodné se s nimi domluvit, zda budou chtít akreditovaného odborníka s příslušným oprávněním, či jen přírodovědce;
 - e. pokud je majitelem pozemku hl. město Praha, tak lze se s předchozími body obrátit na Odbor ochrany prostředí (Jungmannova 35/29, Praha 1, viz www.praha.eu) a dohodnout se co a jak. Pro jistotu doporučuji získat i souhlas Odboru hospodaření s majetkem, oddělení využití majetku (adresa je stejná, výsledkem bude alespoň jednoduchá písemná smlouva). V žádostech se vždy musí popsat zamýšlené práce, termín, katastrální číslo pozemku a doložit

Vyčistěte si hlavu, vyčistěte studánku.

Krellova studánka – „původní“ stav v r. 2009.

Krellova studánka – zhoršený stav v r. 2015.

Krellova studánka – citlivá oprava z r. 2016.

- fotkou současného stavu, nákresem výsledku a zakreslením přesného umístění studánky do mapy. Bude to trocha úředničiny a potrvá to přibližně 2 měsíce;
- f. dále je potřeba zaslat oznámení příslušné městské části (většinou je zde Odbor životního prostředí), které se doloží stanoviskem Magistrátu hl. města Prahy.
3. Jsou však nadšenci, kteří se žádných úředníků na nic neptají a jdou rovnou na věc.
4. Při jakékoli větší úpravě studánky bychom neměli zapomenout, že výsledek musí být nejen hezký, ale i funkční. Tedy, že by ani při větším dešti neměla do studánky stékat povrchová voda, studánka by měla mít odtok a teprve na něm tůňku (aby se každý nečvachtal přímo ve studánce), zastřešení by mělo přesahovat okraje studánky, aby chránilo studánku před

padajícím listím a dešťová voda ze stříšky nestékala do studánky. Stojí za to upravit nejen studánku, ale i její nejbližší okolí – opravit povalový chodníček, schůdky z hlavní cesty, umístit směrovku na hlavní cestu...

5. I když už je hotovo, studánka potřebuje, abychom ji občas navštívili a „zkontrolovali“. Pro větší úpravu proto vybírejte studánku, kterou máte ve svém okolí. Je také možné domluvit se na patronátu nad studánkou s nejbližší základní školou nebo dětským oddílem z některého spolku. Drobná péče o studánku je jedním z příkladů ekologické výchovy v praxi.

Na úpravu studánky je při troše štěstí a umu možné získat mírné finanční prostředky – stačí sepsat co nejvyšší projekt podle vyhlášených podmínek. Grantový systém

zpravidla jednou ročně vyhlašuje hl. m. Praha, městské části, ale i jiní donátoři.

Nyní již záleží jen na vás. Věřím, že hodně aktivit lze zvládnout i vlastními silami, při rozsáhlejších plánech je vhodné se spojit se zdatnějšími, zkušenějšími. Právě pro tápající studánkomily jsou v provozu webové stránky Národního registru pramenů a studánek, kde lze nalézt rubriky zabývající se dotazy, radami, zkušenostmi.

Studánky vaši pomoc potřebují. Jak se jejich stav mění, můžeme vidět na fotografiích Krellovy studánky v Praze-Kunraticích.

Ing. Michal Kulík ze spolku Mladí ochránci přírody, z.s. je spoluautorem projektu www.estudanky.eu.

Aleš Rudl

I v Praze jsou ovocné dřeviny a sady

Ovocné výsadby významně utvářejí typický obraz naší kulturní krajiny minimálně 200 let. Vysoké ovocné stromy na návších, v ulicích a na dvorech plní stejné funkce jako okrasné listnaté stromy v systému sídelní zeleně. Zvláštní postavení mají ovocné aleje a stromořadí, která představují jedinečný fenomén naší krajiny. V takovém zastoupení a různorodosti je nenajdeme v žádné jiné zemi.

Staré sady také skrývají poklady v podobě tradičních, krajových a místních odrůd, obecně spolu nazývaných „staré odrůdy“. Ty jsou kulturním dědictvím a zvyšují biodiverzitu v zemědělské krajině.

V posledních letech se zájem o ovocné dřeviny a ovocné sady postupně zvedá. Začínají

Ovocná stromořadí můžeme dodnes najít v přírodním parku Říčanka.

být obnovovány historické ovocné sady a ty se stávají místy setkávání.

Jak na svém webu věnovaném sadům a alejím uvádí pražský magistrát, velké množství dodnes patrných pražských ovocných sadů vzniklo v poválečném období, v rozmezí 50. a 60. let 20. století, tehdy ještě na okraji Prahy. Sady byly zakládány jako produkční ovocné výsadby, které měly za úkol

zásobovat obyvatele Prahy. Přestože byly sady intenzivního produkčního charakteru, byly stále ještě založeny jako luční, za využití tradičních polokmenných či vysokokmenných tvarů a menší hustoty stromů.

Postupná obnova znamená především výřez náletových dřevin s následnými odstraněním výmladků. Aby sady neztratily své poslání, jsou důležité nové výsadby. Tím je

Třešňovka v Hrdlořezích se dočkala obnovy. Zpustlý sad byl vyčištěn a byly provedeny nové výsadby.

Ve veřejných pražských sadech spravovaných OCP MHMP je možné ochutnat ovoce. Sběr je možný pouze pro osobní potřebu a nesmí být při tom poškozovány stromy.

zajištěna kontinuita a funkčnost ovocného sadu. Rovněž by měla být nastavena pravidelná péče, aby sad nadále nezarůstal.

Třešňovka v Hrdlořezích

Během uplynulých let byly započaty obnovy v několika pražských sadech, které už téměř zcela zanikly. Dobře provedené obnovy se dočkala například Třešňovka v Hrdlořezích. Podíváme-li se do historie sadu, vrch Třešňovka byl osázen třešněmi před druhou světovou válkou. Z počátku byl hospodářsky využíván, ale od 90. let 20. stol. péče o něj ustala. Nesekané plochy mezi ovocnými stromy začaly zarůstat a neprořezávané třešně rozlamovat. Revitalizace sadu

zahrnující výřez náletových dřevin, odstranění skládek a úpravu cest započala v říjnu 2015. Sad byl významně prosvětlen, bylo vysazeno na 450 ks nových vysokokmenných odrůd třešní.

Sad je tvořen především třešněmi různých odrůd (např. Karešova, Kordia, Rychlice německá, Germersdorfská, Libějovická, Kaštánka, Granát, Tropichterova, Velká černá chrupka). Lze najít i několik višní. Pro zvýšení pestrosti bylo vysazeno v severozápadním cípu několik jabloní a hrušní. Jeden z nejvěšších třešňových sadů v Praze je velice působivý koncem dubna v době kvetení třešní. Začátkem léta je sad plný dozrávajících ovoce. Avšak vzhledem k výhledu do krajiny je

sad atraktivní celoročně. Do sadu se lze dostat od autobusové zastávky Balkán či od ulice Pod Šancemi (páteří cesta sadem začíná naproti zahrádkářské osadě).

Za poznáním do pražských sadů

Sady se stávají rovněž cílem komentovaných vycházek, které pořádá web Pražské stromy a sdružení Na ovoce. Na neděli 24. 9. 2017 odpoledne je plánována vycházka do ovocných sadů ve Vokovicích. Cílem návštěvy bude slivoňový, třešňový, ale i jablečný sad, kde jistě bude možné ochutnat právě uzrálé jablíčko. Bližší informace a možnost přihlášení bude uvedena na webu Pražské stromy – www.prazskestromy.cz.

Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy (OCP) se stará o téměř 40 ovocných sadů či alejí. Některé z nich jsou nově založené, jiné byly obnoveny po desetiletích zanedbané péče. Všechny bez rozdílu jsou celoročně volně přístupné. Informace o sadech ve správě OCP stejně jako o péči, která je jim věnována, se dozvíte na: www.praha-priroda.cz.

Text a foto: Aleš Rudl, autor webu Pražské stromy.

Aplikace BioLog pro živočichy a rostliny

Celkem často zaznamenávané káně lesní. Foto: woozie2010 / Flickr. Licence: CC BY SA 2.0

Nová verze mobilní aplikace BioLog umožňuje každému zaznamenávat přímo v terénu pozorování rostlin, živočichů a hub. Zároveň ukazuje, jaké další druhy byly už v okolí spatřeny. Záznamy jsou součástí největší tuzemské nálezové databáze. Přímou v terénu si můžete načíst přes 8 milionů druhových pozorování. Aplikaci BioLog i databázi spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. S novou verzí aplikace přichází symbolicky na dnešní Světový den životního prostředí.

„Prostě jdete na houby, otevřete si mobil a podíváte se, jestli už v okolí někdo houby našel a zaznamenal. To samozřejmě přeháním, o nálezy hub se asi lidé podělit chtít nebudou. Ale třeba s pozorováním ptáků se jejich milovníci chlubit rádi,“ přibližuje funkci nové aplikace Karel Chobot, ředitel odboru monitoringu biodiverzity Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Aplikace BioLog slouží i jako atlas výskytu druhů, umožňuje načítat a prohlížet

v jakékoli uživatelem zvolené oblasti druhová pozorování za posledních 10 let. Data je možné prohlížet pomocí funkce Mé okolí. Jména druhů jsou v aplikaci propojena s panely Google, které shrnují základní informace a fotografie daného druhu. Pokud tedy nevíte, jaký druh si pod jménem představit, stačí kliknout na odkaz. Stav evidence pozorování daného druhu v rámci nálezové databáze je pak možné ověřit i pomocí tzv. karet druhů, které shrnují ve formě síťových map rozšíření druhu v ČR, ale umožňují díky zpracování publikovaných atlasů rozšíření i srovnání s ostatními zdroji.

„Svá pozorování nám už díky aplikaci zasílají lidé tři roky. Nejčastěji se v záznamech objevují pěnkava obecná, káně lesní a ropucha obecná. Jsem zvědav, jestli rozšíření aplikace přispěje k tomu, že se počet lidí, kteří nám svá data budou zasílat, zvýší. Zatím jich je přes čtyři stovky. Byli bychom rádi, protože

pro ochranu přírody mají význam i informace o výskytu zatím běžných druhů,“ vysvětluje Jan Zárbybnický, ředitel odboru Informačního systému ochrany přírody AOPK ČR.

Nálezová databáze ochrany přírody obsahuje více než dvacet milionů údajů o přibližně 24 tisících druhů. Tři čtvrtiny tvoří záznamy rostlin, údaje o živočišných čtvrtinu, houby a lišejníky nepřesahují jedno procento. Většina záznamů pochází od expertů na jednotlivé skupiny organismů, nově se ale zapojují i laičtí milovníci přírody. Pro veřejnou správu je databáze základním zdrojem informací, k dispozici má nejen údaje o druzích chráněných či jinak významných, ale i běžných. Například o dvou druzích našich nejběžnějších žab – ropuše obecné a skokanu hnědém – je zde dohromady 69 tisíc záznamů.

(mmo)

Zdeňka Černá
a Michaela Slussareff

Digitální technologie a jejich vliv na vývoj našich dětí

Média i vědecká komunita dnes stále častěji hovoří o problémech, které může přinášet používání dotykových obrazovek u těch nejmenších. I proto jsme do našeho seriálu o využití digitálních technologií v environmentální výchově zařadili téma digitálních technologií a jejich vlivu na dětský vývoj. Právě u nejmladších dětí můžeme nevhodným přístupem způsobit nejvíce škody, a to nejen v kontextu digitálních technologií, ale také v kontextu budoucího pozitivního vztahu k přírodě a svému okolí.

Možná jste zaznamenali, že v červnu navštívila Prahu americká psycholožka Rachel Barrová, která vystoupila společně s Terezou Valkounovou, předsedkyní Asociace lesních mateřských škol v ČR, na Smart café na téma Děti a rodiče pod digitálním tlakem. Rachel Barrová zde představila výsledky své dlouholeté práce, která se věnuje zkoumání způsobů, jakými se děti učí při práci s digitálními technologiemi.

Foto: Steve Paine / Flickr, Licence: CC BY ND 2.0

Z hlavních závěrů, které Rachel Barrová zmínila ve své přednášce, bychom rády upozornily na fenomén video deficitu, jež u dětí přetrvává do věku 2,5 až 3 let. Dle výsledků výzkumů jejího týmu se ukazuje, že děti se při práci s digitální technologií naučí méně, než když se učí skrze kontakt s reálným světem. Tento výsledek bychom asi předpokládali, co je však překvapivé, k největšímu posunu v učení dochází právě v kombinaci dítěte plus digitální technologie, přičemž je tu přítomen rodič jako průvodce, který se dítěti věnuje a pomáhá mu pochopit souvislosti.

Video deficit se týká televize, dotykových aplikací, ale i obrázkových knih. K zmírnění tohoto problému může přispět řada faktorů jako používání obsahu, který je dítěti známý z předchozích zkušeností, opakování a komentáře rodičů, ukazování, vysvětlování. Obecně napomáhá i reálná grafika – video nebo fotografie.

Na základě zmíněného výzkumu o video deficitu jsme se podívaly na současné vědecké studie a vybraly jsme několik, které z našeho pohledu přinášejí další důležité poznatky,

užitečné nejen pro rodiče, kteří ve světě technologií tápají.

Nedávno se do médií dostaly dvě nové vědecké studie zabývající se vlivy tabletů a chytrých telefonů na vývoj batolat a předškoláků. Šlo o kanadskou studii Pediatrické akademické společnosti (PAS) hovořící o tom, že děti, které ještě před svými druhými narozeninami používají příliš dlouhou dobu tablety, mohou trpět zpomaleným vývojem řeči.

Druhá studie z Velké Británie zase nachází souvislosti mezi používáním dotykových obrazovek a horším spánkem dětí do 3 let. Děti ve věku 6–36 měsíců, které pravidelně používaly tablety a chytré telefony, vykazovaly horší kvalitu i délku spánku. Autoři v článku mimo jiné shrnují čtyři nejdůležitější aspekty, jež mohou tyto problémy způsobovat. Za prvé, elektronická média mohou přímo krást čas, který mají děti na spánek. To vede k pozdějšímu usínání a ke zkrácení doby nočního spánku. Za druhé, obsah médií může děti psychicky a fyzicky nabudit, což jim v klidném usínání příliš nepomáhá. Za třetí, modré světlo, které obrazovky vyzařují, může potlačovat tvorbu melatoninu, který ovlivňuje kvalitu spánku, zdravé funkce organismu a zvyšuje riziko vzniku různých typů rakoviny. Melatonin je tzv. hormon tmy, protože se tvoří s jejím nástupem, jasné modré světlo tak mate naše tělo a nedovoluje mu melatonin tvořit. Za čtvrté, určité dědičné rysy,

jako je emocionální labilita nebo hyperaktivita, vysoce souvisejí s rodinným prostředím. Vzhledem k tomu, že kojenci a batolata v takových rodinách mají spíše nepravidelný spánkový rytmus a častěji používají média, doba jejich spánku bývá kratší.

V této souvislosti je třeba připomenout, že s totožnými závěry vědci přišli také u společensky vcelku široce akceptované televize, ať už jde o její aktivní sledování dětmi, nebo tzv. televizi na pozadí, puštěnou jako domácí kulisu. U televize, která slouží jako kulisa, je třeba upozornit, že její negativní vliv není pouze v tom, že dítě může sledovat nevhodný obsah, ale hlavně v tom, že se v její přítomnosti mění jeho přirozená aktivita. Dítě si méně hraje, stejně tak rodič méně s dítětem komunikuje, což vede k narušení přirozené interakce rodič–dítě.

Z neposlední řadě uvedme také výsledek loni zveřejněné studie zaměřené na rozvoj jemné motoriky, o které se často v souvislosti s využitím digitálních technologií – tabletů mluví. Studie pozitivně hodnotila používání dotykových zařízení, konkrétně „scrollování“ a potvrdila souvislost rychlejšího vývoje jemné motoriky u batolat. Skupinu pozorovaných tvořili kojenci a batolata ve věku 6–36 měsíců. Ti, kteří dříve dostali možnost naučit se „scrollovat“, rychleji rozvíjeli jemnou motoriku například při skládání koster. Kromě vývoje jemné motoriky se tým

zajímal i o hrubou motoriku a primární jazykový vývoj (kdy dítě tvoří dvouslovná spojení a první věty), zde však nenašel žádnou, ani pozitivní, nebo negativní spojitost.

Závěrem je třeba zopakovat, že záleží nejen na čase, který děti u médií tráví, ale i na obsahu, jejich věku a způsobu rodičovské intervence. Společné hraní a hraní kvalitních aplikací má prokázané pozitivní vlivy na dětské učení – například učení nových slov, numerických a technických konceptů. Z druhé strany je však dobré mít na paměti, že čas strávený u počítače by měl být výrazně vyvažován aktivitou ve venkovním prostředí, protože reálný svět nám toho předává nejvíce, jak zhodnotily obě řečnice na červnovém Smart café.

Mgr. Zdeňka Černá vystudovala Ochranu a tvorbu životního prostředí na Univerzitě Palackého v Olomouci. Působí jako lektorka volnočasových programů pro předškolní děti. Je spoluautorkou blogu smartdudlík.cz.

Mgr. Michaela Slussareff, PhD. vystudovala sociologii, andragogiku a posléze nová média na Karlově univerzitě. Její doktorský výzkum se týkal vzdělávacích možností videoher. Působí jako pedagog a věnuje se výzkumu a evaluaci vzdělávacích aplikací pro děti. Je spoluautorkou blogu smartdudlík.cz.

Zdroje

Barr, R. (2013). Memory Constraints on Infant Learning From Picture Books, Television, and Touchscreens. *Child Development Perspectives*, Volume 7, Issue 4. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/cdep.12041/abstract>

Bedford, R., Saez de Urabain, I. R., Cheung, C. H. M., Karmiloff-Smith, A., Smith T. J. (2016). Toddlers' Fine Motor Milestone Achievement Is Associated with Early Touchscreen Scrolling. *Frontiers in Psychology*, 7.

Cheung, C. H. M., Bedford, R., Saez De Urabain, I. R., Karmiloff-Smith A., Smith T. J. (2017). Daily touchscreen use in infants and toddlers is associated with reduced sleep and delayed sleep onset. *Scientific Reports*, 7. <https://www.nature.com/articles/srep46104>

Ma, J., van den Heuvel, M., Maguire, J., Parkin, P., Birken, C. (2017). Is handheld screen time use associated with language delay in infants? *Pediatric Academic Societies Meeting*, San Francisco, CA. https://registration.pas-meeting.org/2017/reports/rptPAS17_abstract.asp?abstract_final_id=1380.1

Zimmerman, F. J., Christakis, D. A. (2007). Associations between content types of early media exposure and subsequent attentional problems. *Pediatrics*. 120(5):986-92. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17974735>

Chcete ve škole probrat téma dopravy?

Program Ekoškola koordinovaný vzdělávacím centrem TEREZA, vytvořil učební celky na téma doprava. Celkem 10 vyučovacích hodin je zpracováno pomocí metody plánování výuky E-U-R, která je založena na konstruktivistickém modelu vyučování. Celky jsou rozděleny na aktivity pro 1. stupeň, 2. stupeň a střední školy. Učitelé v nich mají připraveny kompletní hodiny, včetně všech příloh i návodů na celoškolskou kampaň.

V rámci dopravy se žáci mohou pustit do těchto oblastí:

- » Dopravní průzkum ve třídě
- » Dopravní stavby v našem okolí
- » Asfaltování krajiny v našem okolí
- » Emise škodlivin z dopravy
- » Uhlíková stopa dopravy
- » Alternativní a fosilní paliva
- » Biopaliva
- » Ropa jako fosilní zdroj energie
- » Hluk a protihluková opatření
- » Plánování akce nad Den bez aut.

Učební celky na téma doprava, odpady, energie a další 4 oblasti mají k dispozici všechny školy zapojené v mezinárodním programu Ekoškola.

Metodika pro učitele a přílohy

Doprava

Učební celky pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ

Autoři: Kateřina Čiháková, Editka Jirka Křivcová, Jan Blahák Ilustrace: Alžběta Šimková Vydalo © Sdružení TEREZA 2012

HLUK A PROTIHLUKOVÁ OPATŘENÍ / PŘÍLOHA 3 / PROTIHLUKOVÁ OPATŘENÍ

Protihluková opatření

OMEZENÍ VJEZDU DO OBCE - MYTNĚ	OMEZENÍ VJEZDU NÁKLADNÍCH AUTOMOBILŮ
SNÍŽENÍ NEJVYŠŠÍ POVOLENÉ RYCHLOSTI NA 30 km/h	VÝMĚNA POVRCHU VOZOVKY
PROTIHLUKOVÉ STĚNY	VÝSADBA ZELENĚ
IZOLACE OKEN	

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Doprava 56

Jan Smrčka, TEREZA.

CO SE DĚJE V...

Co se děje v TEREZA

Pátáci s Lesem ve škole objevují různá podnebí

Metodika pro pátou třídu z tvůrčí dílny programu Les ve škole nazvaná Pod nebem Země právě přichází do škol. Dostanou ji všechny zapojené školy, kterých je v současné době více než 300 po celé České republice. A na co se mohou pátáci těšit? Čeká je spousta nového objevování a pokusů, a to hlavně v přírodě. Poznají podoby lesa v různých klimatických podmínkách, objeví nové kontinenty, druhy potravin, které se na nich pěstují, zvířata, která tam žijí. Budou sledovat vybraná stanoviště našeho mírného pásma a porovnávat s jinými klimatickými oblastmi, zahrají si na evoluci a závěrem je čeká společný piknik plný plodů z různých končin světa.

„Tuto metodiku moc doporučuji. Málokdy děti baví opravdu každá hodina. Děti se aktivně a samostatně zapojovaly do celého projektu. Jsem ráda, že jsme se testování mohli zúčastnit,“ říká paní učitelka Monika

VEVERLIČEK

ČÍM SE ŽIVÍ
ovcey a jeleny

JAK ŘEŠÍ VODU

ukládá si ji v orgánu

JAK ŘEŠÍ TEPLOTY

maí slabé sloní opadávání a na

KDE BYDLÍ

v dle ve skromě

ROZNOŽOVÁNÍ

krmařodily, nakladě najde

VAHA, VÝŠKA, DÉLKA

naší 3,3 kg, 30 cm, 43 cm

SPECIALNÍ VLASTNOSTI

umí přejít v dohledu a mrazu

plavčík

přijímá tlak a blesky

a dle má připevněnou kůži

služí v podobě ruce, jak máte

plavčík

20

Olšáková, která se svými žáky na jaře zkoušela metodiku na základní škole v Janovicích. Další paní učitelka zapojená do ověřování metodiky v praxi, Katka Vrtišková z Jílového u Prahy, k tomu doplňuje: „Bylo to skvělé. Rozhodně doporučuji všem se do výuky s metodikou Lesa ve škole pustit!“

Kromě nové metodiky pro pátou třídu Les ve škole nabízí skvěle zpracované roční plány aktivit včetně pracovních listů také pro další ročníky. Nechcete to také vyzkoušet? Jak se zapojit najdete na www.lesveskole.cz.

Vzdělávací centrum TEREZA kromě Lesa ve škole nabízí školám také další dlouhodobé vzdělávací programy: www.ekoskola.cz a www.globe-czech.cz. Rodiče mohou najít inspiraci ke hře se svými dětmi na www.jdeteven.cz.

Interaktivní učebna ZDARMA pro každou školu v ČR

Chcete mít učebnu, která se během chvíle dokáže změnit z laboratoře na hřiště, ateliér či učebnu hudební výchovy? Učebnu, kde budou děti i učitelé uvolněnější, soustředěnější a budou dosahovat lepších studijních výsledků?

Školy v ČR mají příležitost využít interaktivní učebnu, kde se prostředí a pomůcky aktualizují každý den. Tato učebna je u každé školy,

stačí otevřít dveře a inspirovat se, co vše je tu možné. Startujeme nový program Učíme se venku, který pomáhá školám odstraňovat bariéry (organizační, metodické i právní) k venkovní výuce. Ukazuje přínosy, zkušenosti a návody, proč a jak učit venku.

Dlouhodobou vizí je to, aby se výuka venku stala běžnou a plnohodnotnou součástí vzdělávání v českých školách, protože je to dobré pro děti, pro jejich zdraví, celkový rozvoj i jejich vzdělávací výsledky.

„Pro děti je kontakt s lesem velkým přínosem. V dnešní přetechizované a uspěchané době, když jsem je dnes vzala ven, tak odpoledne budou mít zase chuť jít ven, do lesa. Když budeme ve třídě, sednou si k počítači nebo k tabletu. Když jim ukážu, co všechno v lese je, určitě se díky tomu do přírody dostanou lépe a častěji.“ říká Andrea Tláskalová ze ZŠ Josefa Václava Sládka ve Zbirohu o učení venku.

Přidejte se!
www.ucimesevenku.cz

Pl@ntNet: Procházíte se lesem a netušíte, jak se jmenuje květina, která právě kvete? Aplikace na určování rostlin, kterou pomáhali naplnit školáci, vám to prozradí!

Pro rozeznání druhů rostlin během procházky v přírodě již nepotřebujete atlas rostlin. Stačí si do svého mobilu nebo tabletu stáhnout bezplatnou aplikaci Pl@ntNet, která vám pomůže odhalit, o jakou rostlinu se jedná.

Pl@ntNet je aplikace vyvinutá francouzskými vědci, dostupná pro iOS a Android. Stačí

vyfotit list, květ, plod nebo kůru rostliny, kterou objevíte třeba na výletě, a Pl@ntNet ji na místě rozezná a určí.

Česká a slovenská verze aplikace vznikla v rámci projektu Tajný život města. Tento česko-slovenský projekt připravila VEOLIA ve spolupráci se vzdělávacím centrem TEREZA (ČR) a Centrem environmentální a etické výchovy ŽIVICA (SR). Během první poloviny letošního roku se do něj zapojilo padesát českých a padesát slovenských škol.

Školní týmy díky tabletům, které v rámci projektu získaly, mohly ve svém okolí objevovat a fotit divoce rostoucí rostliny. Pomohly tak zároveň naplnit aplikaci Pl@ntNet o druhy planě rostoucí v naší přírodě. O svých objevch následně informovaly veřejnost formou videí, reportáží nebo výstav. Na nejlepších z nich se můžete podívat na stránce www.tajnyzivotmesta.cz.

Co se děje v Agentuře Koniklec

AGENTURA KONIKLEC

Poradíme se o šetrné spotřebě

Od začátku roku 2017 se v poradenské činnosti Agentury Koniklec věnujeme tématu šetrné spotřeby. Díky podpoře MŽP jsou

středem našeho zájmu tipy pro úsporu vody a energií.

V měsíci červnu 2017 jsme spolupracovali na projektu Českého rozhlasu Hra o vodu. Pětidílný seriál byl úvodem k rozhlasovému Týdnu vody, který se vysílal na několika stanicích Českého rozhlasu v týdnu od 19. 6. 2017 a jednotlivé pořady je možné vyhledat v archivu ČRo. Za spolupráci s rozhlasem jsme byli velmi vděční, naše Hra o vodu se vysílala v raním prime time s poslechovostí okolo 800 tisíc lidí.

Naše role v projektu byla poradit konkrétní pražské domácnosti, jak dosáhnout bez snížení komfortu a hygienických standardů úspory vody. Spotřeba vody u vybrané domácnosti se při naší první návštěvě pohybovala poměrně hluboko pod pražským průměrem. O to větší výzvou bylo pokusit se dalších pár litrů z již tak nízké spotřeby ušetřit a dokázat také nějaký ekonomický efekt, který samozřejmě posluchače rozhlasu zajímá.

Několikrát jsme tak navštívili pětičlennou rodinu Balcarových na pražském Chodově. Poradili jsme jak režimová, tak i drobná technická opatření, která pomohou šetřit vodou při činnostech, kde se jí spotřebovává nejvíc. To, že jsou opatření účinná, ukázalo již první měření, kdy domácnost ušetřila téměř 10 % vody. Největším překvapením pro nás asi

bylo zjištění, že lidé možná často nevědí, jak málo stačí, aby ušetřili vodu. A pak také to, že jsou možná v rozporu s očekáváním motivování nejen ekonomickými důvody.

Účinnost a proveditelnost každého úsporného nápadu nejprve pečlivě vyzkoušíme sami na sobě. V první polovině září spatří světlo světa pokračování naší úspěšné informační skládačky Nenápadné kroky ke znatelným úsporám, v níž se podělíme o další ověřené tipy na úsporu vody a energií v domácnostech. Ke skládačce vzniká i rozšířený obsah, který publikujeme na našem portálu poradme.se. Tentokrát doplníme i povídání o nejnovějších vychytávkách na úspory vody, protože v technologiích je zkrátka budoucnost.

Prakticky pojaté rady doplněné jasným vyčíslením skutečně dosažených úspor jsou pro většinu domácností snáze pochopitelné a mají velkou důvěryhodnost. Blíží se konec roku a s ním se objeví i nové ceníky vody a energií. Nejnovější zprávy naznačují, že přichází konec několikaletého zlevňování elektřiny. Věříme proto, že naše ověřené tipy osloví stále větší okruh uživatelů.

Stezkami Barrandienu

Od poloviny dubna je průvodce Stezkami Barrandienu dostupný v šestnácti (s určitou proměnlivostí dle aktuální situace) místech

Geoparku Joachima Barranda. Poměrně útlá knížečka vázaná v praktické drátěné vazbě provede návštěvníka dvanácti pečlivě vybranými trasami Geoparku Joachima Barranda. Trasy do knížky jsme pečlivě vybírali tak, aby-
chom se pokud možno vyhnuli „zaručeným šlágrům“ a místům, která pro návaly turistů často poněkud ztrácí svůj půvab. Naše trasy vás provedou malebnými zákoutími krásné přírody, ale tím to zdaleka nekončí.

Na svých cestách si můžete knížku patřičně vyzdobit šestnácti razítky, která jsou na trasách rozeseta – najdete je ve vybraných mu-
zeích, restauracích, penzionech a podobně.

Tištěného průvodce Vám rádi zašleme. Kní-
žečka jako taková je k dispozici zdarma, ale požádáme Vás o úhradu poštovného a bal-
ného. Omezené množství je k mání také na
místech s razítky (do vyčerpání zásob).

Průvodce v elektronické podobě si můžete
stáhnout na gpjb.cz/stezkami-barrandienu/.

Budeme rádi, když se s námi podělíte o své
zážitky nebo třeba i fotografie z výletů do
geoparku. Náš mail je putovani@gpjb.cz.

David Kunssberger

Co se děje u Mladých ochránců přírody

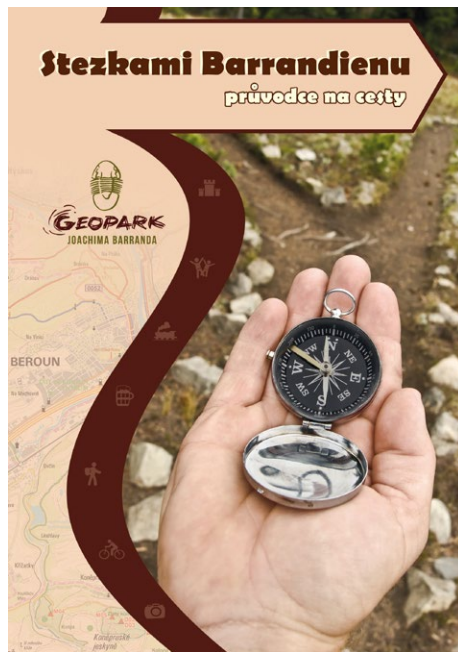
Těsně před prázdninami spolek Mladí
ochránci přírody vydal již šestý leták o stu-
dánkách v Praze. Tentokrát jsme se zamě-
řili na Kunratický les a okolí. Barevná sklá-
dačka představuje deset studánek včetně
jejich popisu a přesného umístění. Leták je
k dispozici zdarma u nás nebo ke stažení
na www.estudanky.eu a www.ekoporadny-praha.cz. Během léta jsme nechali udělat

Foto: Michal Kolík, Jan Koukl / MOP

několik mikrobiologických a chemických
rozběrů vody ze studánek v Praze 1, 4, 5, 6
a 8. Výsledky jsou zveřejněny u jednotlivých
studánek na www.estudanky.eu. Informace
o kvalitě vody a porovnání s loňským rokem
využíváme i při studánkových exkurzích, kte-
ré budou opět probíhat od září do prosince.
Účastníci se na nich dozvědí řadu dalších za-
jímavostí a sami si vyzkouší několik činností
u studánek. Každá exkurze zohledňuje kon-
krétní skupinu – školní děti, rodiče s dětmi,
seniory... Máte zájem? Ozvěte se!

Ve druhé polovině listopadu pořádáme
otevřený kurs pro vedoucí dětských oddílů
a hlavní vedoucí dětských táborů. Na samém
konci listopadu má uzávěrku letošní po-
slední kolo fotosoutěže Příroda objektivem.
Fotky s tématem „Zrcadlení“ nebo „Pavoučí

svět“ se zasílají jednoduše v digitální podobě, porota je hodnotí ve třech věkových kategoriích určených dětem i dospělým. Další aktivitou, která vyvrcholí na konci listopadu, je Minuta pro Zemi. Jednotlivci i libovolné skupiny mohou prostřednictvím webového rozhraní zadat činnosti zaměřené na pomoc přírodě a životnímu prostředí, které vykonali v období od června do listopadu. Jde např. o sázení stromčků, čištění nebo jinou úpravu studánky, vyvěšování ptačích budek, úklid veřejného prostranství od odpadků...

Foto: Michal Kulík, Jan Koukl / MOP

záleží na vás! Po každém vyhodnocení je vidět, že souhrn mnoha dílčích činností dává pěkné množství zajímavé práce pro přírodu a přináší společnou radost.

Po letních táborech v celé republice, pro více než 1 600 účastníků, v září opět pokračuje v našich oddílech pravidelná schůzková činnost i vícedenní víkendové výpravy do přírody. Řada oddílů pořádá terénní akce i v době podzimních prázdnin. Většina oddílů právě v září přijímá nové děti, a to už od první třídy!

Žhavou aktualitou je uprostřed září poslední možnost přihlásit tříčlenné dětské týmy na 5. ročník Terénní přírodovědné soutěže v Šárce, pro jednotlivce pak třetí kolo fotosoutěže Příroda objektivem.

Takto širokou nabídku aktivit a činností pro všechny nám umožňuje podpora Hlavního města Prahy, Městských částí, MŽP a MŠMT.

Více informací:
www.emop.cz a www.ekosouteze.cz
nebo Jana Stibralová (JS@emop.cz,
606 900 286)

Jana Stibralová
Mladí ochránci přírody, z.s.

Co se děje v Toulcově dvoře

Ve Středisku ekologické výchovy Toulcův dvůr v Praze-Hostivaři, v rámci nějž se sdružují čtyři organizace (Botič, o. p. s., Sdružení SRAZ – Společně za radostí a zdravím, z.s., ENVIRA, o. p. s. a Mateřská školka Semínko, o. p. s.) se toho za poslední letní měsíce dělo mnoho a v těch následujících toho bude snad ještě více.

O prázdninách tam proběhlo mnoho tematických příměstských táborů, které se primárně zaměřily na posílení vztahu dětí k přírodě. Pořádaly jak členské organizace SRAZ a Botič, ale pro ty nejmenší i Mateřská školka Semínko.

Ta v průběhu letních prázdnin zorganizovala již i osmou letní školu pro pedagogy a výroční slet Asociace lesních mateřských škol.

Toulcův dvůr se začal taky věnovat sdílení a kromě sdílené knihovny a lednice v rámci něj najdete také tzv. (S)dílnu, sdílenou keramickou dílnu.

A co Toulcův dvůr plánuje dalšího? Je toho opravdu mnoho a vše najdete na jejich webových stránkách www.toulcuvdvur.cz.

Kromě klasické nabídky ekologických výchovných programů pro školy i veřejnost

Botič, o. p. s. pak v srpnu uspořádal šestidení studijní blok v Centru ekologických aktivit města Olomouc-Sluňákov. Do října ještě realizuje V. ročník specializačního studia pro koordinátory EVVO v mateřských školách a na podzim opět chystá Konferenci pro učitele MŠ Mrkvička.

ENVIRA, o. p. s. rozjela již od prázdnin pěstování a prodej zeleniny a květin v Toulcově dvora, který probíhá vždy ve čtvrtek a sklízí každým týdnem větší a větší úspěch.

to budou v nejbližší době Staročeské dožínky a Noc netopýrů. Těšit se můžete také na Mikulášský jarmark, který v předvánočním čase doplní spousta aktivit podporujících „šetrné Vánoce“ včetně adopce vánočních jedlíček, jejichž první výsadba v Hostivařském lesoparku dopadla opravdu skvěle.

Co se děje v Ekocentru Koniklec

Děti se učí, jak připravit město na častější výskyt extrémních klimatických jevů

Jak připravit město na častější výskyt extrémních klimatických jevů? S tímto úkolem se budou snažit vypořádat žáci mateřských, základních a středních škol v Praze a Středočeském kraji.

O tom, že se množí extrémní klimatické jevy, dnes už není pochyb. Výkyvy počasí v podobě přivalových dešťů, extrémního sucha, prudkých bouří, holomrazů a podobných jevů si vybavíme asi všichni. Vědecké prognózy praví, že právě jejich četnost se bude zvyšovat. Bez ohledu na skutečnost, do jaké míry se na nich člověk podílí, je nejvyšší čas začít se připravovat na situace, které mohou nejruznějším způsobem omezit či ohrozit chod našich měst.

Složité téma klimatické změny, jejích příčin a důsledků zpracovali pracovníci pražského Ekocentra Koniklec a představí jej žákům základních a středních škol formou simulační deskové hry, dětem z mateřských škol formou interaktivního loutkového divadélka.

Program pro střední školy byl pilotně testován koncem školního roku ve městě Beroun. V první části programu žáci pracují s fiktivní FCB časovou osou nečekaných událostí, které zasáhly město. Žáci spolu s lektorem diskutují o možných hrozbách, které přinášejí změny klimatu, jejich příčinách a možné prevenci a ochraně města. V rámci deskové hry si žáci vyzkoušejí vybudovat vlastní město, které je následně vystaveno nečekaným událostem. Na základě živých zkušeností ze simulační hry žáci vymýšlejí konkrétní adaptační opatření, která lze v jejich městě zavést pro zmírnění negativních vlivů změn klimatu.

Mezi návrhy žáků z Berouna se objevovalo například zvýšení množství vsakovacích povrchů ve městě a celkové ozelenění města. Žáci také upozorňovali na aktuální problematické řešení autobusové dopravy ve městě, spojené s výskytem zácpy v centru města, která často odrazuje místní od využívání městské hromadné dopravy. Z realizace programu bylo patrné, že žáci znají své město a jeho problémy velmi dobře a že realizace navrhovaných opatření není v některých případech složitou záležitostí. Žáci si také uvědomili, že ne všechna opatření musí být realizována na úrovni města. Může se pro ně rozhodnout kdokoli, například při přestavbě rodinného domu.

Program „Stavitelé města I“, který je určen pro žáky I. stupně základních škol a ve školním roce 2017/2018 bude probíhat na území hlavního města Prahy, rovněž pracuje s deskovou simulační hrou. Žáci se vydají do terénu a navrhnu konkrétní opatření pro jejich městskou část. Své nápady následně zpracují do podoby plakátu. Pro prvních 20 tříd bude realizace programu zdarma. Tyto třídy se také zúčastní soutěže. Plakáty žáků budou zaslány hodnotící komisi na MHMP a 3 nejvýdařenější návrhy budou díky podpoře MHMP odměněny částkou 10 000 Kč, určenou na realizaci některého adaptačního opatření buď na pozemku školy, nebo přímo ve veřejném prostoru okolí školy po dohodě s městskou částí, ke které náleží.

Ekocentrum Koniklec myslelo i na nejmladší děti – žáky mateřských škol. Pro ty je připraven program „Žilo bylo jedno město“. Děti společně s maňáskem Chytrého prince budou formou interaktivního divadélka pomáhat a radit městu, které netrápí drak, ale

sužují jej různé klimatické problémy (sucho, povodně, příválové deště, vysoké teploty, leďdovka, vichřice). Společně se rozhodnou, co vše je třeba změnit, aby se v něm zase lépe žilo.

Několik prvních realizací těchto programů je pro pražské a středočeské školy zdarma. Bližší informace o projektu naleznete na <http://www.ekocentrumkoniklec.cz/adaptace-prahy-na-zmenu-klimatu/>.

Alžběta Škodová

Co se děje u Malých průzkumníků přírody

Kroužek Malý průzkumník přírody pořádaný Ekodomovem probíhal v minulém školním roce již na 22 školách v Praze a okolí. Do nového školního roku přidáváme další školy a přihlašování na kroužek probíhá od přelomu srpna a září. Smyslem tohoto přírodovědného kroužku je především pobývat venku a prostřednictvím poznávání a prozkoumávání okolní přírody si prohloubit znalosti ve všech oblastech přírodních věd i naučit se správně chovat jeden k druhému.

Náplň našeho kroužku je velmi různorodá. Kromě běžných tematických lekcí se průzkumníci věnují osvětové činnosti, kdy například vytvářejí plakáty o tom, jak se správně chovat ke zvířatům a k nalezeným mláďatům a informují tak ostatní děti a učitele o tomto tématu. Zapojili se do projektu Uklidíme Česko, při němž zbavili odpadků okolí školy a naučili se s odpady správně nakládat. Protože se kroužek koná pravidelně každý

týden, mohou průzkumníci provádět i dlouhodobější pozorování a pokusy, například při pěstování rostlin. Občas na hodinu doraží i hosté z řad odborníků-specialistů, kteří nadšeným průzkumníkům představí určitou skupinu živočichů i s praktickými ukázkami živých exemplářů.

Řady účastníků kroužku se neustále rozrůstají a o oblíbenosti kroužku svědčí i to, že se s velkou částí průzkumníků setkáváme opakovaně v navazujícím programu pro pokročilejší. Také rodiče oceňují smysl kroužku:

„Elišce se Vaše hodiny moc líbí a vždycky o nich nadšeně vykládá :-) děkujeme!“ Marcela K.

„Amálka chodí na průzkumníka moc ráda a já se těším, až si vždy v pondělí prohlédnu její deník, o čem zajímavém si povídáte. Děkuji za péči a budu se těšit na další zprávy.“ Martina M.

Po skončení školního roku na kroužek volně navazují letní příměstské tábory Malého průzkumníka přírody, které se v červenci a srpnu uskutečnily v prostředí lesního klubu Sárýnka a pro velký zájem také na ZŠ ve Zdíbech.

Těšíme se na další dobrodružství s Průzkumníky v novém školním roce!

Radek Lüftner

Foto: Radek Lüftner

Co se děje v Kokoze

Exkurze do komunitních zahrad a do žižalího království!

I na konci léta nás může čekat velké dobrodružství! Začátkem podzimu dozrávají v komunitních zahradách ty nejlepší dobroty různých chutí, tvarů a barev. Na jejich objevování chceme pozvat malé i velké, ke společnému poznávání i ochutnávání.

Díky interaktivnímu programu Exkurze do komunitních zahrad, podpořenému hl. m. Prahou, se do toho objevování můžeme opět pustit. S KOKOZOU a tématem „FOOD LOOP aneb uzavřený cyklus jídla“ se můžeme potkat například v Braníku v Komunitní zahradě ZEBRA, ve Vršovicích v OTEVŘENÉ ZAHRADĚ ARCHANGELSKÉ, na Letné v Komunitní

zahradě VÝLETNÁ či v Komunitní zahradě VI-DIMOVA, sídlící mezi metrem Opatov a Háje.

Čeká na nás kompost a v něm spousta živých obyvatel včetně žížalích superhrdinů, vyvýšené záhonky plné bylinek, rajčat, paprik, cuket a dýní. To vše můžeme zažít i v našem programu „VŠEMI SMYSLY“.

Víte, co všechno se dá v komunitní zahradě zažít, proč je lidé zakládají a z čeho mají největší radost a užitek? Jak může vypadat uzavřený cyklus jídla, například zeleniny a ovoce, které si vypěstujeme nebo koupíme? Co všechno můžeme pěstovat doma v květníku za oknem, na balkóně či zahrádce blízko našeho domova? Na tyto otázky budeme společně hledat odpovědi a nebude to žádná nuda! Exkurze do komunitní zahrady jsou pěkná hlína, už se na Vás těšíme!

Bližší informace a objednávky EXKURZÍ směřujte na Janu: janak@kokoza.cz

Katalog exkurzí do komunitních zahrad, městských sadů, včelínů a rodinných hospodářství naleznete na exkurzezahrady.cz, na webu kokoza.cz a dalších zapojených organizací.

Kde a kdy se ještě můžeme potkat?

S KOKOZOU můžete zažít i další radovánky. Přijďte si vyrobit své vlastní žížalí království – VERMIKOMPOSTÉR, který může bydlet i u vás doma, nebo se dozvědět, jak založit

Foto: Veronika Makovská

komunitní zahradu v blízkosti vašeho domova. Všechny plánované akce můžete omrknout na našem Facebooku i na www.kokoza.cz/workshop/

Jana Kožnarová

**ZAHRADNÍ
ŠKOLKA
KUCHYŇKA**

Co se děje v Kuchyňce

Zahradní školka Kuchyňka

V komunitním prostoru Kuchyňka v Praze 8 Troji, který hostí jednak komunitní produkční zahradu (www.kzkuchynka.cz), kterou provozuje spolek Kuchyňka, ale také zahradnické a včelařské exkurze pro školní i mimoškolní kolektivy (www.exkurzezahrady.cz), se v dubnu tohoto roku otevřel prostor i pro nejmenší, předškolní děti k pravidelné docházce do zahradní školky Kuchyňka. A pro maminky s těmi úplně nejmenšími dětmi

Foto: AMPI

a neorganizovaná hra. Vzhledem k umístění v prostoru zahrady je i stravování dětí směřováno k sezónním a lokálním potravinám.

Více se dozvíte na webu www.skolkakuchynka.cz.

Šárka Valešková

Co se děje v Lesích hl. m. Prahy

Od září tohoto roku otevíráme nové exkurze pro školy a veřejnost, a to přímo do našeho provozu. Můžete se tak podívat například do zákulisí procesu kompostování v naší nové otevřené kompostárně ve Slivenci, nahlédnout do útrob nejstaršího pražského zahradnictví a nebo podhalit pokličku, pod kterou se skrývá tajemství výroby medu z pražských včelnic. Exkurze jsou z organizačních důvodů určeny pro zájemce z řad veřejnosti nebo škol o minimálním počtu 15 účastníků a je potřeba se na ně u nás předem objednat. A co že jsme si to pro vás připravili?

Zahradnictví Ďáblice

Jeho fungování započalo již v roce 1924 a od té doby se toto zařízení pojí s péčí o pražskou přírodu. Působila zde řada významných zahradníků, jimž se podařilo vyšlechtit

Foto: Lesy hl. m. Prahy

i několik nových rostlin. Možná až zase někdy uslyšíte názvy jako trnovník pražský nebo kalina pražská, budete vědět, kde se zrodily. Nabízíme vám komentovanou exkurzi do útrob tohoto téměř zapomenutého, ale pro Prahu výjimečného místa.

Kompostárna Slivenec

Zajímá vás koloběh živin v praxi? Ukážeme vám, jak naložit s posekanou trávou nebo ořezanými větvemi tak, aby z toho byl ještě užitek. V zázemí naší nové kompostárny

je tu každou středu otevřen mateřský klub. Vzdělávací aktivity zde realizuje Asociace místních potravinových iniciativ, o. p. s.

Zahradní škola Kuchyňka je od září v provozu 3 dny v týdnu, při větším zájmu budou otevřeny i další dny, a je určen pro děti od 3 do 7 let. S využitím pedagogického rámce waldorfské pedagogiky a metod pro výchovu v přírodě chce škola dětem poskytovat láskyplné prostředí, bezpečný prostor, spoustu podnětů a míst pro přirozený pohyb v přírodě a spontánní aktivní učení všemi smysly – pozorováním, experimentováním, zážitky a hrou. Jako zázemí dětem slouží jurta.

Rytmus dne je postaven na pravidelných činnostech, navazujících na roční období, místa zahrady a jejího okolí. Je inspirován waldorfskou pedagogikou a lidovými tradicemi. Součástí dne je i vyprávění příběhů a pohádek, zpěv, tanec, divadlo, ruční práce s přírodními materiály, povzbuzujícími představivost

máte možnost sledovat tento unikátní ekofriendly provoz, doprovázený komentáři odborníka. Věříme, že kompostování bioodpadů je cesta, jak účinně pracovat s tím, co by mnozí zbytečně vyhodili.

Exkurze do medárny

Zbrusu nová a špičkově vybavená medárna Lesů hl. m Prahy se poprvé otevírá veřejnosti. Návštěvníci si budou moci prohlédnout zařízení na vytáčení medu či pastovací zařízení a dozvědět se například, jak se vyrábí mezistěny. Zkušený včelař vás provede životem medu a rád odpoví na vše, co byste o včelách chtěli vědět.

Bližší informace o exkurzích včetně jejich cen najdete na našich webových stránkách www.lesypraha.cz.

Pavla Castilla

Co se děje v PRO-BIO LIZE

Učíme se na statku i na zahradě

Exkurze do komunitních zahrad a rodinných farem v Praze a okolí pro žáky škol na území Prahy

Hlavní město Praha nabízí pražským školám i rodinám s dětmi exkurze do komunitních a školních zahrad a rodinných farem v Praze a okolí po celý školní rok 2017/2018.

Exkurze probíhají v komunitních zahradách, potravinově využívaných školních zahradách, na rodinných farmách, v komunitních kompostárnách, městských včelínech a městských produkčních sadech v hl. m. Praze a jeho okolí. Celkem je v nabídce 20 různých provozoven, ze kterých je možné si vybrat.

Základní školy a gymnázia na území hlavního města Prahy mohou aktualizované nabídky exkurzí využít v průběhu druhého pololetí školního roku 2016/2017 a během celého školního roku 2017/2018. Žáci a studenti mají možnost na vybraných provozovnách poznat historii místa, fungování provozu, typ hospodářské produkce či její zpracování. Programy jsou vedeny zkušenými lektory z provozů a pořádajících organizací. Každý z účastníků obdrží tematicky zpracovaný pracovní list

s nejdůležitějšími informacemi z dané provozovny.

Zájemci mají možnost vybírat z míst uvedených v katalogu na webových stránkách www.exkurzezahrady.cz, kde u každé nabízené provozovny najdou základní informace o provozovně a programu exkurze, dopravě do místa exkurze, které měsíce jsou pro účast v programu nejvhodnější či doporučení na vhodné oblečení. Účast v programu pro jednoho žáka je zpoplatněna 30 Kč.

Pro rodiny s dětmi budou nabízeny jednorázové akce, které nejsou součástí nabídkového katalogu a budou vždy s předstihem zveřejněny na internetových stránkách www.exkurzezahrady.cz. Dále bude nabídka na tyto jednotlivé akce rozesílána do rodinných a mateřských center, do domů dětí a mládeže a do dalších podobných zařízení na území hlavního města Praha. Rodiny s dětmi mají

účast v programu zdarma. V případě účasti v mimopražské provozovně si dopravu hradí účastníci sami.

Realizaci exkurzí zajišťuje spolek PRO-BIO LIGA ve spolupráci s organizacemi EKODO-MOV, 01/71 ZO ČSOP Koniklec a KOKOZA.

rozárka ekocentrum
JEKOŠKOLKA PODHOUBÍ

Co se děje v Ekocentrum Podhoubí / Ekoškola Rozárka

Co se děje v našich školkách? Novým školním rokem se prolíná téma vody v mnoha jejích podobách a souvislostech. Děti zavede příběh víly Rozárky k devíti studánkám a v každé z nich ji poznají z jiného úhlu pohledu.

S čím u nás můžete počítat? Naším mottem je „V Rozárce mají děti čas vyrůst. V Rozárce

rosteme všichni.“ Jsme tu pro děti od 2 do 7 let. Chcete růst s námi? Přijďte nás blíže poznat na Dnech otevřených dveří nebo na některé z našich akcí. V září nás najdete s programem pro děti v zahradách Trojského zámku v rámci Trojského vinobraní, v říjnu nás čeká tradiční Posvícení s jarmarkem a v listopadu Uspávání broučků. Nebo se staňte součástí našeho týmu, aktuálně hledáme provozní do školky v Troji.

Ekocentrum Podhoubí, provozovatel obou školek, se zabývá také ekologickými výukovými programy pro školky a školy, kterými od roku 2005 prošlo již téměř 30 000 dětí. Stávající nabídku nově doplňují programy věnované tématům minimalizace odpadů nebo výrobě přírodní kosmetiky pro žáky II. stupně ZŠ a SŠ.

A co chystáme v branické Třešňovce, jejíž obnově se Ekocentrum Podhoubí věnuje? Na přelomu září a října proběhne další údržba

sadu pomocí pastvy ovcí, které sem zavítají opět zhruba na 14 dnů. V říjnu nás čeká brigáda, plánujeme dočistit prostor nespaseny ovcemi, případné opravy kůlování stromků a další potřebné údržbové práce.

Více o školkách, akcích, našich výukových programech nebo aktivitách v sadu se dozvíte na www.podhoubi.cz.

Alena Sladká

KALENDÁŘ AKCÍ

Procházky zahradou s odborníkem

do 19. října 2017

Projděte se zahradou v doprovodu našich kurátorů a dozvíte se zajímavosti o rostlinách z našich expozic. Objevujte významné sbírky a jejich tajemství. Poučení najdete v Troji.

Místo: Botanická zahrada hl. m. Prahy, Nádvorní 134

Pořádá: Botanická zahrada Praha, www.botanicka.cz

Niživé povodně roku 2002 připomíná na pražské Kampě výstava velkoformátových fotografií

do 30. září 2017

Velkoformátové fotografie zachycující okamžiky ze dnů, kdy Vltava v roce 2002 v Praze kulminovala. Kampa, Karlín, Libeň, zoologická zahrada, Chuchle a další místa se ocitly pod vodou.

Místo: Kampa

Pořádá: Magistrát hl. m. Prahy

Rozloučení s létem

15. září 2017 9.00–18.00

Ještě než nastane rovnodennost a noci budou delší než dny, přijďte se seznámit s živočichy, kterým noc nahrazuje den. Zjistíte, proč netopýr spí hlavou dolů, co si ježek nosí na zádech a jak dobře slyší sovy. Pro majitele šikovných ručiček bude připravená tvořivá dílna.

Místo: Central park Pankrác

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lhmp.cz

Kateřina Swolová, tel.: 778 716 582
swolova@lesy-praha.cz

To jsem z toho jelen

16. září 2017 14.00–18.00

Program pro malé i velké, s nímž proniknete do života jelení zvěře. Poslechnete si jejich mocné troubení, seznámíte se s jejich příbuznými a na vlastní

kůži si otestujete, jak těžká je ozdoba, kterou celý den hrdě nosí na hlavě. Současně proběhnou i slavnostní křtiny nového chuchelského rysa.

Místo: Zookoutek Malá Chuchle

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lhmp.cz

Kateřina Swolová, tel.: 778 716 582

swolova@lesy-praha.cz

Ze života koní

20. září 2017 16.00–17.30

Přijďte se seznámit s koňmi a jejich životem nejen po boku člověka. Podíváme se, jak tráví celý den, naučíme se porozumět koňské řeči a samozřejmě se vypravíme i za živými koňmi. Čekat nás bude poníčka Magdička, kterou si společně pohladíme.

Místo: Hostivař SEV Toulcův dvůr, Kubatova 1/32, Praha 10, Pracovna

Pořádá: SRAZ, člen Toulcův dvůr z.s.,

www.toulcuvdvur.cz

Jana Hrdličková, tel.: 739 615 989

hrdlickova@toulcuvdvur.cz

Nosí pavouci štěstí?

20. září 2017 16.30–18.30

Bojíte se pavouků? Máte strach, že vás kousnou? Nelíbí se vám? Pavouci se totiž ze záhadných důvodů nelíbí většině lidí, ale v každém případě stojí za to všimnout si jich trochu podrobněji. Během hravého, tvořivého a poučného setkání se dozvíte o pavoucích mnoho zajímavého.

Místo: Hostivař SEV Toulcův dvůr, Kubatova 1/32, Praha 10, Velká přednášková

Pořádá: Botič, o. p. s., člen Toulcův dvůr z.s.,

www.toulcuvdvur.cz

Marie Moravcová,

tel.: 733 770 258, 271 750 548

moravcova@toulcuvdvur.cz

Seminář Lesa ve škole – Pod nebem země (nová metodika pro 5. ročník)

21. září 2017 9.00–16.00

Seminář je určen pedagogům ZŠ, lektorům

ekologické výchovy a volnočasových aktivit, vychovatelů z družin, kteří se zajímají o učení venku a program Les ve škole. Na semináři Vás seznámíme s nově vydanou metodikou pro 5. třídu základní školy.

Místo: Vzdělávací centrum TEREZA,

Haštalská 17, Praha 1, podkrovní

Pořádá: Vzdělávací centrum TEREZA, program

Les ve škole, www.lesveskole.cz

Petra Vaňková, tel.: 739 466 341

petra.vankova@terezanet.cz

Zahradní slavnost a zakončení sezóny v KZ Vidimova

21. září 2017 16.00–20.00

Přijďte slavit a zamávat spolu s námi končící sezóně. Chystá se zahradní slavnost k zakončení sezóny. Přípraveny jsou kompostovací a zahradnické workshopy pro děti i dospělé. Vyhláujeme prodloužení letních táboráčků a otevíráme Komunitní zahradu Vidimova ke společné oslavě letošní páté sezóny.

Místo: Jažlovická 10, Praha 11 - Chodov

Pořádá: Kokoza, <https://www.kokoza.cz>

Veronika Makovská, info@kokoza.cz

Filmový festival Země na talíři 2017

21. září 2017 18.00 — 24. září 2017 22.00

Ve dnech 21.–24. září 2017 se v Praze představí 7. ročník filmového festivalu Země na talíři! Letos napříč celým svým programem festival pokládá otázku: Sázíme jako jedinci i jako společnost na iluze, nebo iluze dokonce sami vysazujeme? Světová populace roste, zdrojů nepřibývá.

Místo: Kino Bio Oko a Studio ALTA (Františka Křížka 15 a U Výstaviště 21, Praha 7, 170 00)

Pořádá: Glopolis, o. p. s., www.zemenataliri.cz

Školení lektorů Malého průzkumníka přírody

22. září 2017 09.00 — 24. září 2017 18.00

Chcete se stát naším spolupracovníkem a pracovat s dětmi v oblasti ekologie, přírodovědy nebo

biologie? Zajímají Vás nové lektorské přístupy? Hledáte smysluplnou a naplňující práci? Zveme Vás na kurz pro lektory Malého průzkumníka přírody.
Místo: Ekodomov, V Podbabě 29 B, Praha 6
Pořádá: Ekodomov z.s., www.ekodomov.cz
Ing. Eva Mašková, tel.: 739 301 708
eva.maskova@ekodomov.cz

Den chovatelů želv

23. září 2017

Tradiční cyklus přednášek, chovatelská poradna.
Místo: Zoo Praha, U Trojského zámku 3/120.
Pořádá: Zoo Praha, www.zoopraha.cz

Horsemanship I

23. září 2017 10.00–18.00

Kůň se učí v každém okamžiku. Neustále s námi vede rozhovor. Pokud jej chceme slyšet a začít s ním komunikovat, vyžaduje to od nás soustředěnost a porozumění. Začínáme od našeho sebeuvědomování (těla, myšlenek, pohybu, mimiky) skrze koně. Stačí otevřít oči i srdce a začít naslouchat.
Místo: Hostivař SEV Toulcův dvůr, Kubatova 1/32, Praha 10, Velká koňská klubovna
Pořádá: SRAZ, člen Toulcův dvůr z.s., www.toulcuvdvur.cz
Lucie Síbková, tel.: 728 715 454
lucie@sibek.cz

O ježcích

25. září 2017 17.30

Setkání s hendikepovanými ježky a informací o tom, jak a kde ježek žije, proč a jak ježkům pomáhat. A co udělat, když na podzim najdete malého, nedorostlého ježka a v záchranné stanici nebude místo.
Ing. Zuzana Pokorná ze záchranné stanice Lesy hl. m.
Místo: Hostivař SEV Toulcův dvůr, Kubatova 1/32, Praha 10, Velká přednášková
Pořádá: Botič, o. p. s., člen Toulcův dvůr z.s., www.toulcuvdvur.cz
Marie Moravcová, moravcova@toulcuvdvur.cz
tel.: 733 770 258, 271 750 548

Připravte se na zimu

1. října 2017

Ptačí krmítko a jeho stavba, ukázky krmení, jaké plody sbírat a sušit pro ptáky na zimu.
Místo: Zoo Praha, U Trojského zámku 3/120.

Den zvířat

4. října 2017 9.00–18.30

Na Toulcově dvoře oslavíme při této příležitosti především domácí zvířata. Žijí s námi již po staletí, poskytují nám nezanedbatelný užitek i radost. Prozkoumáním přirozených potřeb a projevů zvířat se nám podaří lépe jim porozumět.

Místo: Hostivař SEV Toulcův dvůr, Kubatova 1/32, Praha 10
Pořádá: SRAZ, člen Toulcův dvůr z.s., www.toulcuvdvur.cz
Jana Hrdličková, tel.: 739 615 989
hrdlickova@toulcuvdvur.cz

Výroba domácího vermikompostéru

4. října 2017 17.30–19.30

Tradiční kurz výroby domácích vermikompostérů z odpadového materiálu. Tradiční kurz výroby domácích vermikompostérů z odpadového materiálu. Odnese se zbrusu nový vermikompostér i všechny informace, které potřebujete pro úspěšné zahájení domácího kompostování.

Místo: v areálu DDM Ulita
Na Balkáně 2866/17a, Praha 3 – Žižkov
Pořádá: Kokoza, <https://www.kokoza.cz>
Veronika Makovská, info@kokoza.cz

Seminář badatelsky orientované výuky v programu GLOBE

4. října 2017 — 5. října 2017

Chcete se procvíčit v badatelství? Na semináři se blíže seznámíte s metodikou BOV – badatelsky orientovaného vyučování a vyzkoušíte si, jak rozvíjet jednotlivé badatelské dovednosti u žáků.
Místo: TEREZA, Vašalská 17, Praha 1
Pořádá: TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú.,

globe-czech.cz/cz/seminare-a-konzultace
Eva Mašková, tel.: 734 252 503
eva.maskova@terezanet.cz

Za zvířátky do Krčského lesa

5. října 2017 13.00–16.00

Vydejte se po stopách lesní zvěře, navštivte tajemný svět nočních živočichů a nakoukněte do světa ptáků.

Místo: Rybník U Labutě, Praha 4
Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lhmp.cz
Kateřina Swolová, tel.: 778 716 582
swolova@lesy-praha.cz

Program Ekoškola pro MŠ – Seminář dobré praxe

6. října 2017 9.00–15.00

Seminář je pro pedagogy MŠ zapojených do programu Ekoškola. Seminář bude zaměřen na to, jak program Ekoškola nastartovat v novém školním roce. Na semináři se budeme věnovat zejména krokům Ekotým, Plán činností a Analýza.
Místo: Ekocentrum Podhoubí a Ekoškola Rozárka, Nový Zlíchov 16, Praha 5 – Smíchov
Pořádá: Tereza, vzdělávací centrum, z.ú., terezanet.cz/cz
Simona Neprašová, tel.: 603 283 708
simona.neprasova@terezanet.cz

Pražský biojarmark

7. října 2017 10.00–17.00

Jednodenní výroční pražský biojarmark s nabídkou produktů certifikovaných ekologických zemědělců s doprovodným programem pro děti a dospělé. Jeden den radosti na dvorku nově zrekonstruovaného Národního zemědělského muzea, kde vytvoříme prostor, kde si budete moct popovídat a nakoupit plody práce
Místo: Národní zemědělské muzeum, Kostelní 1300/44, Praha
Pořádá: PRO-BIO LIGA, www.probioliga.cz
Olga Srovnalová, tel.: 774 845 854
olga@biospotrebitel.cz

Poznávání přírody Hodkovičky

12. října 2017 9.00–16.00

Ponořte se s námi do tajů lesa. Seznamte se s časovými houbami i bylinami, tajemnými nočními živočichy, fascinujícím světem hmyzu i lesními strážci a dávnými duchy sídlícími v korunách stromů.

Místo: lesopark Hodkovičky, Praha 4

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lhmp.cz

Kateřina Swolová, tel.: 778 716 582
swolova@lesy-praha.cz

Den stromů

17. října 2017 9.00–14.00

Stromy, to jsou vlastně takové lesní paneláky. Obyvají je rostliny, houby, hmyz i obratlovci. Kterí konkrétně to jsou, co všechno stromy dokážou a jak náročné je vypěstovat zdravý les, vám představíme v Centrálním parku Lužiny.

Místo: Centrální park Lužiny, Praha

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lhmp.cz

Kateřina Swolová, tel.: 778 716 582
swolova@lesy-praha.cz

Včely ve městě aneb Jak začít včelařit třeba na střeše

17. října 2017 19.00–20.30

Ať už se chystáte včelařit ve městě, nebo jen podpořit včelky samotářky a čmeláky, tohle je ten pravý workshop pro vás.

Místo: Za Poříčskou branou 7, Praha 8

Pořádá: Kokoza, www.kokoza.cz

Veronika Makovská, info@kokoza.cz

Zakládáme městskou zahradu

26. října 2017 18.00–19.30

Zakládali jsme dvě komunitní a městské zahrady, pár pop-up zahrad a jaké jsou naše zkušenosti, aby vám to šlo co nejlépe, vyvarovali se chyb? O tom se s vámi podělí Radka Pokorná a Honza Valeška.

Místo: Nad Kotlaskou I 95, Praha 8-Libeň

Pořádá: Kokoza, www.kokoza.cz

Veronika Makovská, info@kokoza.cz

Lvi ve státním znaku

28. října 2017

Oslava státnosti u zvířat, která máme ve státním znaku. Informační stánek – historie chovu lvů v lidské péči, ohrožený poddruh lev indický a jeho chov v Zoo Praha.

Místo: Zoo Praha, U Trojského zámku 3/120.

Pořádá: Zoo Praha, www.zoopraha.cz

pr@zoopraha.cz, tel.: 296 112 230

Program Ekoškola pro MŠ – Seminář dobré praxe

3. listopadu 2017 9.00–15.00

Seminář pro pedagogy mateřských škol zapojených do programu Ekoškola, kteří se připravují nebo budou připravovat na hodnotící návštěvu – audit. Seminář pro pedagogy MŠ zapojených do programu Ekoškola, které se připravují, nebo budou připravovat na audit.

Místo: Ekocentrum Podhoubí a Ekoškola Rozárka, Nový Zlíchov 16, Praha 5 – Smíchov

Pořádá: Tereza, vzdělávací centrum, z.ú.,

terezanet.cz/cz

Simona Nepřasová, tel.: 603 283 708

simona.neprasova@terezanet.cz

Svatohubertské troubení

4. listopadu 2017 14.00–18.00

Poslední podzimní tanec padajícího listí loučího se se stromy v Chuchelském háji dokreslí zvuky lesnic a borlic. Přijďte si poslechnout znělky, signály a skladby, které jsou nedílnou součástí českého lesnictví a myslivosti.

Místo: Zookoutek Malá Chuchle

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lhmp.cz

Kateřina Swolová, tel.: 778 716 582

swolova@lesy-praha.cz

Kalendář akcí v oblasti ŽP a EVVO v Praze s mapovým výstupem

Hlavní město Praha zajišťuje od roku 2013 provoz kalendáře akcí v ŽP a EVVO pořádaných na území města. Zájemcům je na webových stránkách města k dispozici přehled akcí zahrnující zejména konference a semináře, festivaly a slavnosti, výstavy a veletrhy, přednášky a diskuze, dílny a workshopy, ale také filmy, videoprojekce, koncerty, divadelní představení, tábory, výlety a pobytové akce a také veřejná projednávání vlivů záměrů na životní prostředí, která aktuálně probíhají nebo proběhnou na území Prahy. Kalendář je k dispozici v textové a mapové verzi.

portalzp.praha.eu/kalendar_akci

Krajská konference EVVO 2017 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta ve veřejném sektoru a podnikatelské sféře

25. října 2017

Ballingův sál Národní technické knihovny
v Praze

Konference otevírá téma udržitelného rozvoje a společenské odpovědnosti ve veřejném a podnikatelském sektoru v ČR a v Praze. Propojuje lidi z veřejné sféry, firem i neziskových organizací s cílem podpořit spolupráci a inspirovat řešeními, která v praxi nepovedou k dalšímu poškozování životního prostředí. Konference je pořádána MHMP ve spolupráci s Ekocentrem Koniklec.

Součástí konference je bezplatná prezentace firem, úřadů a NNO, působících na území hlavního města Prahy, a burza pomůcek, literatury a informací k tématu.

Vstup na konferenci je pro prvních 100 registrovaných účastníků zdarma, pro další zájemce je zpoplatněn částkou 600 Kč.

Pokud byste měli zájem stát se partnery konference a pomoci tak zrealizovat a řídit konferenci dle zásad udržitelnosti, nabídka partnerství stejně jako kontakty a další informace jsou k dispozici na webových stránkách konference:

www.ekocentrumkoniklec.cz/krajska-konference-evvo-2017/

Konference Role univerzit pro rozvoj environmentální výchovy a vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Čtvrtek 7. 12. 2017.

Otevřená zahrada, Údolní 33, Brno

Organizační výbor a kontakty:

doc. PhDr. Jan Činčera, Ph.D.,
Katedra environmentálních studií FSS MU,
honzacincera@gmail.com

Ing. Tereza Modráková,
Katedra environmentálních studií FSS MU,
tmodrako@fss.muni.cz,
tel.: 549 49 4392

Pořádá Katedra environmentálních studií, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita Brno.

Vysoké školy hrají klíčovou úlohu pro formování národního diskursu v oblasti vzdělávání. Jakým způsobem se tuto roli daří českým a slovenským institucím naplňovat pro oblasti environmentální výchovy a vzdělávání pro udržitelný rozvoj (EVVO/VUR)?

Konference má dva hlavní cíle. Prvním je posílit spolupráci univerzit na EVVO/VUR relevantním výzkumu a tak přispět ke zvýšení jeho úrovně a společenské užitečnosti. V průběhu proto budeme diskutovat výzkumné zaměření jednotlivých pracovišť a hledat příležitost pro vzájemnou podporu.

Druhým cílem je posílit spolupráci a kvalitu výuky EVVO/VUR na pedagogicky zaměřených oborech. Výuka EVVO/VUR často stojí na omezených možnostech relativně malého

počtu odborníků s často specificky zaměřeným zájmem. V rámci konference proto budeme diskutovat možnosti spolupráce na vytváření společných výukových modelů mezi jednotlivými pracovišti.

Napříč oběma cíli pak jdou dvě průběžná témata: spolupráce univerzit z jazykově i kulturně blízkého česko-slovenského regionu a spolupráce univerzit s nezávislými centry environmentálního vzdělávání, které často působí jako spojující článek mezi vysokými školami a praxí a státní správou.

V případě zájmu o účast na konferenci podávejte prosím elektronické přihlášky na odkazu goo.gl/forms/VoT0V2CwGzCAyClu1, a to do 10. 11. 2017.

Sdílením vpřed

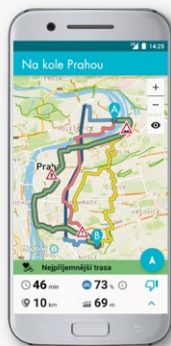
Evropský týden mobility

V desítkách evropských měst proběhne ve dnech **16.–22. září 2017** tzv. **Evropský týden mobility**. Jeho cílem je nabídnout obyvatelům měst alternativy městské dopravy a ukázat jim, že se po městě dá pohybovat chytře a rychle. Heslo letošního týdne mobility zní „Sdílením vpřed“ a má upozorňovat

na přínosy čistších sdílených druhů dopravy a zároveň hledat způsoby k jejich zavedení do praxe. Týden vyvrcholí **Dnem bez aut**, kdy zúčastněná města na celý den vyčlení jednu nebo více oblastí pouze pro chodce, cyklisty a veřejnou dopravu.

Situace v dopravě

Doprava nese odpovědnost za téměř čtvrtinu evropských emisí skleníkových plynů a je hlavní příčinou znečištění vzduchu ve městech. Ta jsou přeplněná a nedostává se parkovacích míst. Odhaduje se, že 85 % veškerého dojíždění automobilem absolvují řidiči sami, bez dalších cestujících. Jen v České republice zemře na následky znečištěného ovzduší 6–11 tisíc lidí.

Zcela vlevo: V ČR zemře ročně na znečištěné ovzduší 6–11 tisíc lidí, při dopravních nehodách 545 lidí.

Zdroj: Centrum pro životní prostředí a zdraví a Centrum služeb pro silniční dopravu.

Vlevo: Ukázka aplikace pro bezpečnou a snadnou jízdu na kole Prahou, www.nakoleprahou.cz

PROGRAM EVROPSKÉHO TÝDNE MOBILITY 16.–22. ZÁŘÍ 2017

SOBOTA > ZAŽÍTE MĚSTO JINAK | **DEN** OTEVŘENÝCH DVEŘÍ V DPP
NEDĚLE > CYKLOZVONĚNÍ (JÍZDA PO PRAŽSKÝCH TRASÁCH)
PONDĚLÍ > PREZENTACE METRA S | MUZEUM MHD ZDARMA
ÚTERÝ > SNÍDANĚ NA PERONĚ | PROJÍŽDKA PO TRASE EUROVELO 4
STŘEDA > DOPRAVNÍ ODPOLEDNE PRO CHODCE I CYKLISTY
ČTVRTEK > CO VŠECHNO MŮŽEME SDÍLET (SEMINÁŘ)
PÁTEK > DEN PRO PRAHU VE ŠTEFÁNIKOVĚ ULICI

BONUS 23. 9. 2017 > DEN ŽELEZNICE V PRAZE

PO CELÝ TÝDEN JE MOŽNÉ SE ZAPOJIT DO SOUTĚŽE DO PRÁCE NA KOLE A ZHLÉDNOUT VÝSTAVU O HISTORII PRAŽSKÉ MĚSTSKÉ POLICIE V OC NOVÝ SMÍCHOV.

Sdílená mobilita

Sdílet se dá mnohé, ne však vše, vždy a s každým. I tak sdílení provází náš každodenní život, aniž bychom si to uvědomovali. Sdílíme stejný prostor, čímž je naše město, sdílíme vzduch, který dýcháme a který ovlivňuje naše zdraví. Sdílet však můžeme také dopravní prostředky. Vlaky, metro, tramvaje, autobusy, ale i auta, skútry nebo kola.

Výhody ve smyslu nákladů a času (pro uživatele) a využití prostoru (pro společnost) jsou značné, protože automobily v soukromém vlastnictví v průměru 95 % času stojí. Podle studie organizace Transportation Research Board odstraní jeden sdílený automobil ze silnice asi 15 soukromých automobilů a účastníci programů sdílení automobilů na jezdí v průměru o 40 % kilometrů méně.

Čistší a inteligentnější doprava může uspokojit evropskou potřebu mobility a být přínosem pro veřejné zdraví – přispěje k čistšímu ovzduší, ke snížení počtu dopravních nehod, omezení dopravních zácp a ke snížení hlukové zátěže a může tak významně napomoci trvale udržitelnému životu ve městech.

System sdílené mobility

Abychom mohli hovořit o „sdílené mobilitě“, musí existovat nějaká zprostředkovací platforma, která zajistí propojení služeb a uživatelů. Může mít podobu webové stránky nebo aplikace pro mobilní zařízení. Registrovaným uživatelům umožní objednat a platit za použití vozidla, objednat si spolujízdu, využít možnosti sdílení jízdních kol bez fixních stanovišť, případně použít sdílené taxi či služby minibusu na vyžádání. Registrovaní klienti tak snadno najdou nejbližší a nejvhodnější dopravní prostředek a po použití jej zanechají přímo v místě cílové destinace.

Tento zprostředkovací systém představuje základní rozdíl mezi službami sdílené mobility a běžnou veřejnou dopravou či klasickými autopůjčovnami, které do konceptu sdílené mobility nespadají.

Den bez aut

22. září je již od roku 2002 vyvrcholením celého Evropského týdne mobility a slaví se po celé Evropě už od 50. let minulého století. Praha oslaví tento den pod názvem „Den pro Prahu“ ve Štefánikově ulici na Praze 5, kdy se tato ulice stane alespoň na jeden den pěší zónou. Na obyvatele města i návštěvníky čeká čistší vzduch, skvělá atmosféra a spousta aktivit i informací o dopravě.

Zdroj: hlavní město Praha.

DEN PRO PRAHU

V RÁMCÍ OSLAV MEZINÁRODNÍHO DNE BEZ AUT

LEPŠÍ A ZDRAVĚJŠÍ MÍSTO K ŽIVOTU

22. 9. 2017
od 8 h do 20 h
ulice Štefánikova
Praha 5

komentované procházky | zahradní železnice | bosá chůze po střepích a žhavém uhlí | nákladní kola | car a bike sharing | elektromobily | změny a novinky v MHD | program pro děti a workshopy pro dospělé | otevřené zahrádky místních restaurací a kaváren

www.cistoustopou.cz/DenBezAut

MEZINÁRODNÍ PRAHA 5
CISTOU STOPOU PRAHOU
PRAHA PRAHA PRAHA PRAHA

Další informace o Evropském týdnu mobility naleznete na www.cistoustopou.cz/ETM2017.

Informace o programu Dne pro Prahu naleznete na www.cistoustopou.cz/DenBezAut.

Vybrané pražské projekty a aktivity v oblasti EVVO

Interaktivní program pro děti – Adaptace na změnu klimatu

Se začátkem nového školního roku 2017/2018 připravil Magistrát hlavního města Prahy pro mateřské školy a I. stupeň základních škol hlavního města Prahy interaktivní program, který bude děti vzdělávat v oblasti adaptace na změnu klimatu. Program bude pro magistrát realizovat Ekocentrum Koniklec.

Program pro mateřské školy nese název „Žilo, bylo jedno město.“ Program bude probíhat přímo v prostorách škol a bude mít formu interaktivního divadla. Pro prvních 50 skupin je program zcela zdarma, přičemž program je koncipován vždy pro maximálně 15 dětí.

Program pro I. stupeň základních škol je nazván „Stavitelé města I“ a je koncipován do osmi výukových hodin. Žáci si sami v okolí školy či v samotném areálu školy navrhnou adaptační opatření, která poté zašlou hodnotitelské komisi. Z došlých adaptačních

návrhů budou posléze vybrána 3 opatření, na jejichž realizaci získají žáci 10 000 Kč. Tento program je zcela zdarma pro prvních 20 přihlášených tříd.

Více informací a přihlášení najdete na stránkách evp.adaptacepraha.cz či www.ekocentrumkoniklec.cz/adaptace-prahy-na-zmenu-klimatu/.

Program pro seniory – Tajemné sovy

Hlavní město Praha od roku 2016 pořádá program nazvaný Tajemné sovy, který je určen pro seniory. Program realizuje společnost Penthea, která provozuje záchrannou stanici pro handicapované volně žijící živočichy v Praze 12 – Cholupicích a se samotným programem dojíždí do zařízení, která se

specializují na péči o seniory. Celý program je veden zkušeným lektorem, který seniory provede ekologií a etologií života jak našich sov, tak i sov, které žijí mimo naše území.

Účastníci se tak například dozvědí, jaká sova je v České republice nejběžnější, proč lidé nachází sovy v komínech, zda sova vidí i ve dne, jaký zvuk jednotlivé sovy vydávají a mnohé další zajímavosti. Současně s každým výkladem mají účastníci možnost vidět i konkrétní sovu naživo a některé druhy sov si mohou i pohladit.

Dále je seniorům i názorně předveden bezhlučný let sov či bezchybný lov pomocí zvukové imitace hraboše.

V neposlední řadě je v průběhu programu vyvrácena řada mýtů a pověr, které se o sověch tradují.

Program je tedy pro seniory přínosem jak po stránce vědomostní, kdy se dozví řadu zajímavých informací, tak i po stránce emocionální, kdy v průběhu programu zažijí spoustu příjemných chvil například při samotném kontaktu s živou sovou.

Kontakt na společnost:
www.dravci-penthe.cz

Osvětová kampaň Voda

V sobotu 22. července 2017 proběhla v parku Folimanka v Praze osvětová kampaň zaměřená na popularizaci tématu vody.

Realizátor akce připravil pro návštěvníky vědomostní soutěž, během které si účastníci měli možnost prověřit své znalosti například v oblasti fyzikálních vlastností vody aj.

Celou akci provázal zkušený moderátor Oldřich Burda, který po celou dobu konání akce zapojoval nejen děti, ale i dospělé do řady různých her a soutěží na místním podiu. Všichni tak měli možnost vyhrát řadu hezkých cen v podobě omalovánek, pastelek, nebo vstupů do aquaparku aj.

Na akci byla přítomna celá řada spolupracujících organizací se zajímavými workshopy. Lektoři připravili pro návštěvníky například model krajiny a názornou ukázkou její

schopnosti zadržovat vodu, ukázkou rozdílů rychlosti průtoku vody v potoce před meliorací a po melioraci, reálný model velikosti kubického metru ve srovnání s jedním litrem vody, obsah vody v podzemí, jak se čistí odpadní vody aj.

Nechyběly zde ani stánky se zdravým občerstvením či rozprašovače vody pro osvěžení a šikovný bublinář, který zaujal nejen malé děti, ale i dospělé, kteří si radost vyzkoušeli, jak se dělají velké bubliny.

Pro děti, ale nejen pro ně byla připravena divadelní scénka, která posluchače nenásilnou formou poučovala o důležitosti vody nejen pro lidi, ale také pro přírodu.

Dále měli možnost návštěvníci sledovat pracovníky Českého hydrometeorologického ústavu při měření průtoku vody v nedalekém Botiči či navštívit komentovanou prohlídku krytu Folimanka.

Akte se zúčastnilo více než 500 návštěvníků a pro každého z nich byla u vstupu připravena lahev s vodou, informační letáky týkající se pitného režimu a další materiály související s tématem vody. Informační kampaň a akce pro veřejnost jsou prvními z připravovaných opatření, která hlavní město Praha plánuje v rámci zpracovávané Strategie adaptace na klimatickou změnu a bude pokračovat rozličnými nástroji pro oslovení veřejnosti a jiných cílových skupin. Od června 2017 byla spuštěna speciální sekce v rámci Portálu ŽP, která se zabývá ochranou klimatu a informuje

o důležitých aspektech změn klimatu v Praze (portalzp.praha.eu/ochranaklimatu).

Dále v souvislosti s touto kampaní probíhala celý červenec v interiérech vlakových souprav metra kampaň zaměřená na pitný režim. Kampaň měla upozornit občany na dostatečný přísun tekutin během dne, který je závislý na mnoha faktorech, především pak na věku, zdravotní kondici, tělesné zátěži aj. Každý by měl v době vysokých venkovních teplot dbát na dostatečný přísun tekutin, a to nejen u sebe, ale také u svých blízkých. To se týká především malých dětí, u kterých je za dostatečný příjem tekutin zodpovědný jeho rodič. Dále se to týká seniorů, kteří často na svůj pitný režim zapomínají.

Pro lepší orientaci vydal Magistrát hlavního města Prahy dva druhy informačních letáků, které shrnují prevenci a léčbu nedostatečného přísunu vody, především u nejvíce ohrožených skupin obyvatel, kterými jsou již zmiňované malé děti a senioři.

Kampaň vycházela ze strategického dokumentu „Adaptace hlavního města Prahy na změnu klimatu“ a je to jedna z prvních osvětových kampaní, která občany upozorňovala na dopady změny klimatu. Tato kampaň byla tedy zaměřena na dopady zvyšujících se teplot a zdravotní komplikace spojené s nedostatečným zásobováním organismu vodou.

Exkurze do komunitních zahrad

Od roku 2016 pořádá Magistrát hlavního města Prahy exkurze do komunitních zahrad a rodinných farem v Praze. Tyto exkurze jsou určené nejen pro žáky základních škol na území hlavního města Prahy, ale nově také pro rodiny s dětmi.

Žáci i rodiny s dětmi mají možnost navštívit vybrané hospodářské lokality zahrnující komunitní zahrady, potravinově využívané školní zahrady, rodinné farmy, komunitní kompostárny, městské včelíny a městské extenzivní sady s původními českými odrůdami.

Smyslem projektu je vzbudit u žáků, studentů a rodin s dětmi zájem o lokální potraviny a posílit jejich motivaci k částečnému

samozásobitelství v případě sezónního ovoce a zeleniny.

Exkurze pro Magistrát hlavního města Prahy realizuje spolek PRO-BIO LIGA ve spolupráci s organizacemi Kokoza, 01/71 ZO ČSOP Koniklec a Ekodomov. Více informací najdete na www.exkurzezahrady.cz

Exkurze pro žáky základních a studenty středních škol do provozů na zpracování a využití odpadů

Letošní školní rok 2017/2018 je již devátým v pořadí, kdy díky podpoře Hlavního města Prahy mohou základní a střední školy v Praze využít nabídky exkurzí do provozů zpracovávajících odpady.

Projekt zprostředkovává žákům potřebné informace o zpracování a následném využití recyklovatelných odpadů a umožňuje jim zhlédnout tyto procesy přímo v provozech. Smyslem realizace těchto exkurzí je podpora moderní výuky žáků základních a středních škol, která má být co nejvíce názorná a zaměřená na osobní prožitek. V nabídkovém katalogu pro současný školní rok lze najít řadu možností, jak v praxi vhodně demonstrovat probírané učivo týkající se moderního nakládání s odpady se zaměřením

na recyklaci nebo jiné využití. Nabídka zahrnuje exkurze do čistíren odpadních vod, na skládky odpadů a kompostárny, na sběrné dvory, ale především přímo do provozů, v nichž se odpady třídí a zpracovávají. Jedná se tedy např. o papírny, sklárny, recyklační linky a také bioplynové stanice.

Ke každému provozu jsou zpracovány metodické listy, které budou sloužit pedagogům

pro další orientaci v problematice a jako pomocný výukový materiál.

Většina exkurzí je bezplatných, návštěva několika provozů zahrnuje drobné vstupné. Toto vstupné je však spojeno s malým dárkem, který děti při návštěvě obdrží. Pro exkurze do mimopražských provozů je zajištěna zdarma autobusová doprava. Součástí nabídky jsou také „balíčky exkurzí“, které byly vytvořeny pro optimální využití času

a nákladů při výjezdech mimo hl. m. Prahu (v rámci Středočeského kraje) a zahrnují více provozů.

Zájem o exkurze ze strany škol roste. V minulém školním roce se uskutečnilo 332 exkurzí, kterých se zúčastnilo 6 522 žáků nebo studentů ze 109 škol. Přitom 54 % tvořili žáci ZŠ a 46 % studenti SŠ. Pro ZŠ bylo realizováno 182 exkurzí a pro SŠ 147. Největší zájem

ze strany škol byl v průběhu školního roku 2016/2017 o čistírny odpadních vod (20 % exkurzí), o sklárny (16 %), o závod na energetické využití odpadů ZEVO Malešice (13 %), o sběrné dvory (12 %) a o Muzeum vodárenství (12 %). Významné procento zaujímaly i třídící linky (11 %) a kompostárny (9 % exkurzí).

Dlouhodobě trvá zájem o návštěvy mimopražských provozů a o nabídku „balíčků

exkurzí“, která je pro školy z environmentálního pohledu zajímavá.

Na základě zpětné vazby od škol jsou exkurze hodnoceny jako přínosné pro prohloubení teoretické výuky – návaznost na vyučovací předměty (environmentalistika a právo, obchodní provoz, zbožíznalství, ekonomika aj.). Žáci využívají poznatků z exkurzí i v rámci řešení některých projektů, ekologických soutěží nebo seminářů. Školy oceňují organizaci i náplň exkurzí, jejich smyslnost, poučnost a v neposlední řadě i povzbuzení zájmu o danou problematiku.

Exkurze pro hl. m. Prahu realizuje spolek EKODOMOV, z.s.

Poskytování informací o životním prostředí v Praze

Vydané zprávy o životním prostředí v Praze se od verze 2014 zaměřují na podrobné informace v elektronické podobě a rozšíření základních informací pro veřejnost v tištěné verzi s více mapami a dalšími grafickými informacemi. Od jara 2017 jsou výstupy v inovované podobě k dispozici postupně pro roky 2014 a další roky. Více viz portalzp.praha.eu/rocnkyzp.

Základními výstupy na internetu jsou v současnosti Portál životního prostředí

Publikace Chráněná území Prahy, Levý břeh Vltavy

Tato publikace doplňuje dříve vydanou publikaci k chráněným územím na pravém břehu Vltavy.

Od června 2017 je distribuována na CD-ROM na základní a střední školy v Praze a v uvedených distribučních místech je k dispozici i dalším zájemcům. Návazně se předpokládá také knižní vydání.

Distribuční místa, kde lze získat informační materiály projektu V Praze za přírodou:

- » Informační centrum MHMP, Mariánské nám. 2, Praha 1;
- » prostory odboru ochrany prostředí MHMP, Jungmannova 29, 4. patro;
- » Turistické informační centrum PIS - PCT, Rytířská 12, Praha 1;
- » Informační centrum KČT, Fügnerovo náměstí 3, 120 00 Praha 2;
- » vybraná infocentra městských částí v Praze.

Databáze Ekologických výukových programů na Portálu ŽP HMP

Školám a dalším subjektům jsou na Portálu ŽP hlavního města Prahy aktuálně k dispozici sady ekologických výukových programů (EVP) pro školní rok 2017/2018, realizované v rámci Grantů na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl. m. Prahy a další programy nabízené např. SEV Lesů hl. m. Prahy.

Databáze je každoročně aktualizována, informace pro školní rok 2017/2018 jsou k dispozici na Portálu ŽP od září 2017. V publikovaném seznamu naleznete programy nejvýznamnějších organizací realizujících EVP v Praze. V případě zájmu o konkrétní program kontaktujte, prosím, přímo příslušnou organizaci.

portalzp.praha.eu/jnp/cz/ekologicka_vychova_ma21/environmentalni_vzdelavani_vychova_a_osveta/ekologicke_vyukove_programy/index.html

Ministerstvo životního prostředí

Dotace na EVVO

Počátkem září vypíše Ministerstvo životního prostředí výzvu v **Programu na podporu projektů NNO pro rok 2018**. Podpořeny budou neinvestiční projekty zahájené a dokončené v roce 2018.

Každá organizace může podat max. tři projekty. Na projekt lze získat 200 tisíc Kč. Z dotace lze hradit osobní náklady, materiálové náklady a služby spojené s projektem, a to až do výše 70 % rozpočtových nákladů. Kofinancování projektů je možné z nestátních zdrojů – tedy například i z grantů MHMP.

Podporovány jsou tematické oblasti: Ochrana přírody a biologické rozmanitosti / Životní prostředí a vlivy na lidské zdraví / Adaptace na klimatickou změnu / Inovativní prvky EVVO.

Konkrétní témata programu budou zveřejněna na webových stránkách MŽP. Uzávěrka příjmu žádostí bude v průběhu měsíce října.

Mgr. Petra Nováková Sádková,
e-mail: petra.novakova@mzp.cz

